

แผนบริหารจัดการความเสี่ยง
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔

เทศบาลตำบลบึงสำโรง
อำเภอแก่งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา

ประกาศเทศบาลตำบลบึงสำโรง
เรื่อง แผนบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔

* * * * *

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 มาตรา 79 บัญญัติให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2562 เรื่อง หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๒ ข้อ ๖ ให้หน่วยงานของรัฐจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐ ประกอบกับมาตรฐานการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ ข้อ 2.6 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งและต้องมีการสื่อสารแผนบริหารจัดการความเสี่ยงกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย นั้น

เพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๒ เทศบาลตำบลบึงสำโรง จึงขอประกาศใช้แผนบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖4 เป็นกรอบหรือแนวทางพื้นฐานในการดำเนินงานอันจะทำให้เกิดความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลต่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป จึงประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน

ทั้งนี้ตั้งแต่วันที่ 1 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2563 เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ 15 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2563

(นายพะเยาว์ เพราะไธสง)

นายกเทศมนตรีตำบลบึงสำโรง

คำนำ

แผนบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่เทศบาลตำบลบึงสำโรง จัดทำตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗๙ ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยง และให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ประกอบกับหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค. ๐๔๐๙.๔/ว๒๓ ลงวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๒ หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒ แผนบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นเครื่องมือบริหารงานที่มีความสำคัญและนำมาใช้อย่างแพร่หลายในการบริหารจัดการสถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอนและส่งผลกระทบต่อการทำงานขององค์กรและเป็นแนวทางในการจัดการความเสี่ยง เพื่อให้ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการดำเนินการขององค์กรลดลงจนอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และเป็นการพัฒนากระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพิ่มมากขึ้น

เทศบาลตำบลบึงสำโรง เล็งเห็นประโยชน์ของการบริหารจัดการความเสี่ยงดังกล่าว จึงได้จัดให้มีการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง เพื่อเป็นกรอบในการดำเนินงานที่มีมาตรฐานและเป็นไปตามหลักวิชาการบริหารจัดการความเสี่ยง ตามแนวทาง The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) ซึ่งเป็นมาตรฐานการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ ที่กระทรวงการคลังกำหนด อันจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการจัดบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ให้แก่ ประชาชนในพื้นที่และการบริหารงานของเทศบาลตำบลบึงสำโรงให้เกิดประโยชน์สูงสุด

อนึ่ง แผนบริหารจัดการความเสี่ยงฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและสร้างความเข้าใจในการบริหารจัดการความเสี่ยงระดับองค์กรแก่ผู้บริหารและบุคลากรของเทศบาลตำบลบึงสำโรง รวมทั้งใช้เป็นเครื่องมือในการติดตามการดำเนินงานตามมาตรการลดความเสี่ยงเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงขององค์กรอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

คณะกรรมการผู้จัดทำ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ หลักการและเหตุผล	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์	๑
๑.๓ ความหมายและคำจำกัดความของการบริหารความเสี่ยง	๑
บทที่ ๒ แนวคิดการบริหารจัดการความเสี่ยง (Concept of Risk Management)	๓
๒.๑ การบริหารจัดการความเสี่ยง (Risk Management)	3
๒.๒ การควบคุมภายใน (Internal Control)	๔
๒.๓ แนวทางการดำเนินการบริหารความเสี่ยง	5
๒.๔ ภาพรวมกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงและการควบคุมภายใน	๑7
บทที่ ๓ การวิเคราะห์ความเสี่ยงของ เทศบาลตำบลบึงสำโรง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖4	๑8
บทที่ 4 แผนการบริหารจัดการความเสี่ยงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖4	28
4.1 การประเมินความเสี่ยง	28
4.2 เกณฑ์เปรียบเทียบระดับผลกระทบ	30
4.๓ การระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงตามยุทธศาสตร์	33

บทที่ 1

บทนำ

๑.1 หลักการและเหตุผล

อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ประกอบกับหนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0409.4/ ว 23 เรื่อง หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยง สำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒23 ลงวันที่ 19 มีนาคม ๒๕๖๒ เทศบาลตำบลบึงสำโรง จึงแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบการบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายด้านการดำเนินงาน การเงิน ตลอดจนการใช้ทรัพยากร การดูแลรักษาทรัพย์สิน การป้องกัน ลดความผิดพลาด ความเสียหาย การรั่วไหล การสิ้นเปลือง และการทุจริตของหน่วยงาน พร้อมทั้งมีการดำเนินการบริหารจัดการความเสี่ยงให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว

๑.๒ วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้ฝ่ายบริหาร และพนักงาน เข้าใจหลักการ และกระบวนการบริหารความเสี่ยงของเทศบาลตำบลบึงสำโรง

๒. การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน และข้อกำหนดอื่นของทางราชการ

๓. เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบขั้นตอน และกระบวนการในการวางแผนบริหารความเสี่ยง

๔. เพื่อให้มีการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

๕. เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงในหน่วยงานทุกระดับของเทศบาลตำบลบึงสำโรง

๖. เพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและสร้างความเข้าใจ ตลอดจนเชื่อมโยงการบริหารความเสี่ยงกับกลยุทธ์ของเทศบาลตำบลบึงสำโรง

๗. เพื่อลดโอกาส และผลกระทบของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับเทศบาลตำบลบึงสำโรง

๑.๓ ความหมายและคำจำกัดความของการบริหารความเสี่ยง

กระบวนการบริหารความเสี่ยง หมายความว่า กระบวนการบริหารจัดการเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ รวมถึงเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้หน่วยงานของรัฐ เป็นกระบวนการที่ใช้ในการระบุ วิเคราะห์ ประเมิน และจัดระดับความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อภารกิจหรือวัตถุประสงค์ของกระบวนการทำงานของหน่วยงาน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้จะสำเร็จได้ ต้องมีการสื่อสารให้คนในองค์กรมีความรู้ ความเข้าใจในการบริหารความเสี่ยงในทิศทางเดียวกัน และจัดการความเสี่ยงโดยการกำหนดแนวทางการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

ความเสี่ยง หมายความว่า ความเป็นไปได้ของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้น และเป็นอุปสรรคต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

ปัจจัยความเสี่ยง หมายถึง ต้นเหตุ หรือสาเหตุที่มาของความเสี่ยง ที่จะทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยต้องระบุได้ด้วยว่าเหตุการณ์นั้นจะเกิดที่ไหน เมื่อใด เกิดขึ้นได้อย่างไร ทั้งนี้สาเหตุ

ของความเสี่ยงที่ระบุควรเป็นสาเหตุที่แท้จริง เพื่อจะได้วิเคราะห์และกำหนดมาตรการลดความเสี่ยงในภายหลังได้อย่างถูกต้อง

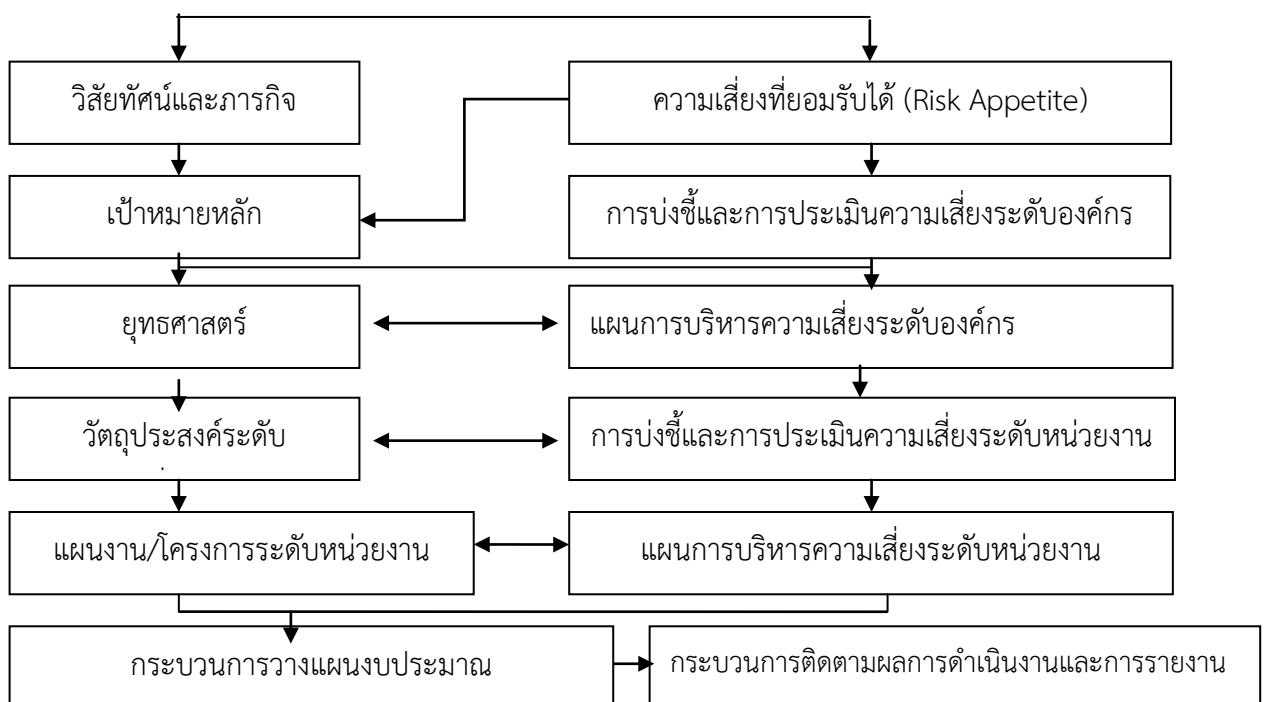
การประเมินความเสี่ยง หมายถึง ประเมินว่าแต่ละปัจจัยเสี่ยงนั้นมีโอกาสที่จะเกิดมากน้อยเพียงใด และหากเกิดขึ้นแล้วจะส่งผลกระทบต่อองค์กรรุนแรงเพียงใด และนำมาจัดลำดับว่าปัจจัยเสี่ยงเพียงใดมีความสำคัญมากกว่ากันอย่างไร เพื่อจะได้กำหนดมาตรการป้องกันปัจจัยเสี่ยงเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม

การควบคุม หมายความว่า กระบวนการปฏิบัติงาน นโยบาย แนวทาง หรือขั้นตอนปฏิบัติต่างๆ หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ฝ่ายบริหาร และบุคลากรของหน่วยงานของรัฐจัดให้มีขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการดำเนินงาน ของหน่วยงานของรัฐจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการควบคุมด้านการดำเนินงาน ด้านการรายงาน และด้านการปฏิบัติ ตามกฎหมาย ระเบียบ และลดความเสี่ยง แบ่งได้หลายประเภท

- การควบคุมเพื่อการป้องกัน เป็นการควบคุมที่กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายและข้อผิดพลาดตั้งแต่แรก เช่น การอนุมัติ การจัดโครงสร้างองค์กร การแบ่งแยกหน้าที่การเข้าถึงเอกสาร ข้อมูล ทรัพย์สิน เป็นต้น
- การควบคุมเพื่อตรวจพบ เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดเพื่อค้นพบข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นแล้ว เช่น การสอบทาน การวิเคราะห์ การตรวจนับ การรายงานข้อบกพร่อง เป็นต้น
- การควบคุมโดยการชี้แนะ เป็นวิธีการควบคุมที่ส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการเช่น การให้รางวัลแก่ผู้มีผลงานดี เป็นต้น
- การควบคุมเพื่อการแก้ไข เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้น เพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นให้ถูกต้อง หรือเพื่อหาวิธีการแก้ไขไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดซ้ำอีกในอนาคต เป็นต้น

การบูรณาการกระบวนการบริหารความเสี่ยงกับกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์

การบริหารความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่ดำเนินการต่อเนื่องเชื่อมโยงกับกระบวนการวางแผนยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ต่างๆขององค์กร ซึ่งจำเป็นจะต้องมีการจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง และให้ดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยง เพื่อลดระดับความรุนแรง ตลอดจนมีการติดตามและรายงานผลการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ การปฏิบัติงานเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินงาน

บทที่ ๒

แนวคิดการบริหารความเสี่ยง (Concept of Risk Management)

การดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติงานที่กำหนดไว้ อาจต้องเผชิญกับปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งการที่จะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ซึ่งถือว่าเป็นความเสี่ยงทั้งสิ้น โดยผลกระทบจะมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับโอกาสและความรุนแรงของปัจจัยหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือเผชิญอยู่ ดังนั้น แนวคิดในการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในจึงได้ถูกนำมาใช้ในการเตรียมการเพื่อป้องกัน “ปัญหา” จาก “ปัจจัยเสี่ยง” ที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งจะมีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ขององค์กรโดยรวม

ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์ที่มีความไม่แน่นอนซึ่งหากเกิดขึ้นจะมีผลกระทบในเชิงลบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร ดังนั้นองค์กรจึงควรดำเนินการเพื่อหลีกเลี่ยงหรือลดเหตุการณ์ที่อาจก่อให้เกิดความเสียหาย แต่สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่เป็นโอกาสในการเพิ่มคุณค่าให้กับองค์กร สิ่งที่ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องให้ความสำคัญคือการบริหารจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ ขณะเดียวกันหากองค์กรพัฒนาระบบบริหารจัดการความเสี่ยงกับทุกกิจกรรมก็จะสามารถใช้โอกาสนั้นบริหารจัดการความเสี่ยงดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ความสัมพันธ์ของการบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน และการตรวจสอบภายใน

วัตถุประสงค์หลักของการบริหารจัดการองค์กรที่ดี คือ การติดตาม กำกับ ควบคุม และ ดูแลให้มีการจัดกระบวนการเพื่อใช้ทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพ ตรงเป้าหมายคุ้มค่าและประหยัด เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยใช้หลักการที่มีความสัมพันธ์กัน ดังนี้

๑. การบริหารความเสี่ยง
๒. การควบคุมภายใน
๓. การตรวจสอบภายใน

๒.1 การบริหารความเสี่ยง (Risk Management)

หมายถึง การกำหนดนโยบาย โครงสร้าง และกระบวนการเพื่อให้ผู้บริหาร คณะกรรมการ และบุคลากรขององค์กร นำไปปฏิบัติในการกำหนดกลยุทธ์และปฏิบัติงานบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร โดยกระบวนการบริหารความเสี่ยงจะสัมฤทธิ์ผลได้ องค์กรจะต้องสามารถบ่งชี้เหตุการณ์ ที่อาจเกิดขึ้น ประเมินผลกระทบต่อองค์กร และกำหนดวิธีจัดการที่เหมาะสมให้ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในระดับหนึ่งว่าผลการดำเนินงานตามภารกิจต่าง ๆ จะสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ รวมถึงเพื่อให้เกิดการรับรู้ ตระหนัก และเข้าใจถึงความเสี่ยงด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับองค์กร กำหนดวิธีวัดที่เหมาะสมในการลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ รวมทั้งการสร้างกรอบแนวทางในการดำเนินงานให้แก่บุคลากรในองค์กรเพื่อให้สามารถบริหารจัดการความไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นกับองค์กรได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร (Enterprise Risk Management: ERM)

หมายถึง การบริหารความเสี่ยงโดยประสานโครงสร้างองค์กร กระบวนการ/กิจกรรม ตามภารกิจ และวัฒนธรรมองค์กรเข้าด้วยกัน โดยมีลักษณะที่สำคัญ ได้แก่

๑. การผสมผสานและเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร โดยการบริหารความเสี่ยงควรสอดคล้อง กับภารกิจและพันธกิจ แผนยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการ วัตถุประสงค์การตัดสินใจ และสามารถนำไปใช้ กับองค์ประกอบอื่น ๆ ในการบริหารองค์กร

๒. การพิจารณาความเสี่ยงทั้งหมด โดยครอบคลุมความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร ทั้งระดับ โครงการระดับหน่วยงานย่อย และระดับองค์กร ในปัจจัยเสี่ยงด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความเสี่ยงเกี่ยวกับ กลยุทธ์ การดำเนินงาน การเงิน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ซึ่งความเสี่ยงเหล่านี้อาจทำให้เกิดความเสียหาย ความไม่แน่นอน และโอกาสที่เกิดความเสี่ยงเพิ่มขึ้น รวมถึงอาจมีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์

๓. การมีความคิดแบบมองไปข้างหน้า โดยบ่งชี้ความเสี่ยงอะไรที่อาจจะเกิดขึ้นบ้างและหากเกิดขึ้นจริงจะมีผลกระทบอย่างไรต่อวัตถุประสงค์เพื่อให้องค์กรได้มีการเตรียมการบริหารความเสี่ยง

๔. การได้รับการสนับสนุนและมีส่วนร่วมโดยทุกคนในองค์กรตั้งแต่ระดับคณะกรรมการผู้บริหารระดับสูงและบุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารความเสี่ยง

พื้นฐานของการบริหารความเสี่ยงที่ดีขององค์กร ควรมียุทธศาสตร์ของการบริหารความเสี่ยงครบถ้วน โดยจะเป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและควรถูกปลูกฝังร่วมกับกิจกรรมปกติขององค์กร เพื่อให้องค์กรสามารถดำเนินการตามกลยุทธ์ที่กำหนดและบรรลุวัตถุประสงค์ที่องค์กรต้องการได้

๒. ๒ การควบคุมภายใน (Internal Control)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๒ วรรคสาม บัญญัติให้รัฐต้องรักษาวินัยการเงินการคลังเพื่อให้ฐานะการเงินการคลังมีเสถียรภาพมั่นคงและยั่งยืน โดยกฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลังต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกรอบการดำเนินการการคลัง งบประมาณ วินัยรายได้ รายจ่าย ทั้งเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ การรับทรัพย์สิน เงินคงคลังและหนี้สาธารณะ ดังนั้นจึงได้กำหนดพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๔ การบัญชี การรายงาน และการตรวจสอบ มาตรา ๗๙ ให้หน่วยงานของรัฐ จัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด ซึ่งการควบคุมภายในถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานตามภารกิจมีประสิทธิภาพ ประหยัดและช่วยป้องกัน หรือลดความเสี่ยงจากการผิดพลาด ความเสียหาย ความสิ้นเปลือง ความสูญเปล่าของการใช้ทรัพย์สิน หรือการกระทำอันเป็นการทุจริต

กระทรวงการคลังโดยกรมบัญชีกลางได้กำหนด “มาตรฐานการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ” (Internal Control standard for Government Agency) ตามมาตรฐานสากลของ The Committee of Sponsoring Organizations of the Tread way Commission : COSO ๒๐๑๓ ซึ่งได้มีการปรับให้เหมาะสมกับบริบทของระบบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดประเมินและปรับปรุงระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานของรัฐ ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานและการบริหารงานของหน่วยงานของรัฐบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

“การควบคุมภายใน” หมายความว่า กระบวนการปฏิบัติงานที่ผู้กำกับดูแล หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ฝ่ายบริหารและบุคลากรของหน่วยงานของรัฐจัดให้มีขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐจะบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการดำเนินงาน ด้านการรายงาน และด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ หน่วยงานของรัฐต้องให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์ ของการควบคุมภายในแต่ละด้าน ดังนี้

๑. วัตถุประสงค์ด้านการดำเนินงาน (Operations Objectives) เป็นวัตถุประสงค์ เกี่ยวกับความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงาน รวมถึงการบรรลุเป้าหมายด้านการดำเนินงาน ด้านการเงิน ตลอดจนการใช้ทรัพยากร การดูแลรักษาทรัพย์สิน การป้องกันหรือลดความผิดพลาดของหน่วยงาน ของรัฐ ตลอดจนความเสียหาย การรั่วไหล การสิ้นเปลือง หรือการทุจริต ในหน่วยงานของรัฐ

๒. วัตถุประสงค์ด้านการรายงาน (Reporting Objectives) เป็นวัตถุประสงค์ เกี่ยวกับการรายงานทางการเงินและไม่ใช่ทางการเงินที่ใช้ภายในและภายนอกหน่วยงานของรัฐ รวมถึงการรายงานที่เชื่อถือได้ ทันเวลา โปร่งใส หรือข้อกำหนดอื่นของทางราชการ

๓. วัตถุประสงค์ด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ (Compliance Objectives) เป็นวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน รวมทั้งข้อกำหนดอื่นของทางราชการ

๒.๓ แนวทางการดำเนินการบริหารความเสี่ยง

เทศบาลตำบลบึงสำโรง ได้แต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบการบริหารจัดการความเสี่ยง และดำเนินการโดยมีขั้นตอนการดำเนินการ หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ประเมินและจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Tread Way Commission) ดังภาพที่ ๑ ดังนี้

- ๑). สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment)
- ๒) การกำหนดเป้าหมายการบริหารความเสี่ยง (Objective Setting)
- ๓) การระบุความเสี่ยงต่างๆ (Event Identification)
- ๔) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)
- ๕) กลยุทธ์ที่ใช้ในการจัดการกับแต่ละความเสี่ยง (Risk Response)
- ๖) กิจกรรมการบริหารความเสี่ยง (Control Activities)
- ๗) ข้อมูลและการสื่อสารด้านบริหารความเสี่ยง (Information and Communication)
- ๘) ติดตามผลและเฝ้าระวังความเสี่ยงต่างๆ(Monitoring)

COMO+ERM

Risk Management

๔ วัตถุประสงค์

Risk

8 องค์ประกอบ

Entity and Unit-

หน่วยงานในระดับองค์กร

ภาพที่ ๑ ตามมาตรฐาน COSO (Committee of Sponsoring Organization of the Tread Way Commission)

การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ประกอบด้วย ๘ องค์ประกอบ ที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกัน และกัน ดังแผนภาพที่ ๒ ทั้งนี้องค์ประกอบเหล่านี้เกิดจากการปฏิบัติงานร่วมกันของฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติงาน และฝ่ายสนับสนุนครอบคลุมทุกหน่วยงานในองค์กร ผสมผสานเข้ากับกลยุทธ์ในการบริหารจัดการ โดยมีความเชื่อมโยงกันในทุกระดับจากระดับองค์กรสู่ระดับฝ่ายดำเนินกิจกรรมและเป็นกระบวนการที่ ดำเนินการอย่างต่อเนื่องภายในองค์กร องค์ประกอบการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ได้แก่

ภาพที่ 2 กระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง

๑. สภาพแวดล้อมภายในองค์กร	นโยบาย แผนยุทธศาสตร์ขององค์กร พื้นฐานที่สำคัญของกรอบการบริหารความเสี่ยงและการจัดการกับความเสียง
๒. การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย	การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์
๓. การระบุเหตุการณ์	การบ่งชี้และเข้าใจความเสี่ยงทั้งหมดที่มีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
๔. การประเมินความเสี่ยง	พิจารณาถึงผลกระทบและโอกาสเกิดความเสี่ยง
๕. การตอบสนองความเสี่ยง	กำหนดการจัดการความเสี่ยง
๖. กิจกรรมการควบคุม	พิจารณาถึงการควบคุมเพิ่มเติม รวมทั้งความสัมพันธ์ของต้นทุนและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ผู้บริหารควรนำวิธีการบริหารจัดการความเสี่ยงไปปฏิบัติและติดตามเพื่อให้มั่นใจได้ว่าการดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดไว้ กิจกรรมการควบคุม คือนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้มั่นใจได้ว่าการจัดการความเสี่ยง
๗. สารสนเทศและการสื่อสาร	เพื่อให้ผู้บริหาร คณะกรรมการ และบุคลากรมีความตระหนักและเข้าใจในนโยบาย แนวทางปฏิบัติและกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยง
๘. การติดตามและประเมินผล	ติดตามและรายงานผลของกระบวนการและระบบบริหารความเสี่ยง

(๑) สภาพแวดล้อมภายในองค์กร (Internal Environment)

สภาพแวดล้อมภายในองค์กรเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการกำหนดทิศทางการบริหาร ความเสี่ยงขององค์กร สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการกำหนดกลยุทธ์และเป้าหมายขององค์กร การกำหนด กิจกรรม การบ่งชี้ ประเมิน และการจัดการความเสี่ยงสภาพแวดล้อมภายในองค์กรประกอบด้วยหลายปัจจัย เช่น วัฒนธรรมองค์กร นโยบายของผู้บริหาร แนวทางการปฏิบัติงานบุคลากร กระบวนการทำงาน ระบบ สารสนเทศ ระเบียบ เป็นต้น

สภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่สนับสนุนการบริหารความเสี่ยงนั้นจะต้องมีวิธีการปฏิบัติที่มีความชัดเจน กำหนดเป็นมาตรฐานและมีการสื่อสารให้ทุกคนในองค์กรเกิดความเข้าใจที่ตรงกันในขั้นตอนการ พิจารณาเพื่อให้องค์กรมีการสร้างสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่เหมาะสมกับการบริหารความเสี่ยง ผู้บริหาร ควรพิจารณาในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

(๑.๑) การกำหนดค่าความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite)

ความเสี่ยงที่ยอมรับได้ (Risk Appetite) หมายถึง ประเภทและเกณฑ์ของความเสี่ยง ที่องค์กรจะยอมรับได้เพื่อช่วยให้องค์กรบรรลุวิสัยทัศน์และภารกิจ และมีความสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร โดยมีควรถูกกำหนดในระดับที่ต่ำกว่าเป้าหมายที่องค์กรกำหนดไว้

(๑.๒) กระบวนการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Process)

องค์กรควรจัดให้มีกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีความสอดคล้องกัน เพื่อให้ทุกคนในองค์กรนำไปปฏิบัติได้ และควรจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร โดยอาจอยู่ใน รูปแบบคู่มือการบริหารความเสี่ยงก็ได้

(๑.๓) วัฒนธรรมองค์กร และการกำกับดูแลของผู้บริหารและคณะกรรมการ

องค์กรควรให้ความสำคัญกับการบริหารความเสี่ยง ควรจัดให้มีการบริหารความเสี่ยง ทุกระดับอย่างทั่วถึงและต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมองค์กร กล่าวคือ ให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมและตระหนักถึง ความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งให้มีการกำหนดเจ้าของความเสี่ยง (Risk Owner) ที่จะต้อง ดำเนินการรับผิดชอบในการจัดการความเสี่ยงนั้น ๆ นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดผู้รับผิดชอบหลักใน การพัฒนา วางระบบ และติดตามการบริหารความเสี่ยงขององค์กร

(๒) การกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย (Objective Setting)

การกำหนดนโยบายเชิงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบริหารความเสี่ยงภายในองค์กร จะต้องมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน กล่าวคือ วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบริหาร ความเสี่ยงและการควบคุมภายในขององค์กร จะต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และทิศทางการ ดำเนินงานขององค์กรและวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของการบริหารความเสี่ยงของหน่วยงานย่อยจะต้อง สอดคล้องกับ พันธกิจ/หน้าที่/เป้าประสงค์ของหน่วยงานย่อย เพื่อให้วัตถุประสงค์ในภาพรวมและการ ดำเนินงานในแต่ละระดับและสามารถวิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้ครบถ้วน ดังนั้นวัตถุประสงค์ จะต้อง แสดงให้เห็นถึง “ผลลัพธ์” ที่องค์กรต้องการจะบรรลุ ไม่ใช่กล่าวถึง “กระบวนการ” ในการปฏิบัติงาน การ กำหนดนโยบายในเชิงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการบริหารความเสี่ยงที่ชัดเจน ช่วยให้การระบุและ วิเคราะห์ความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นได้อย่างครบถ้วน ซึ่งวัตถุประสงค์องค์กรสามารถกำหนดได้ ด้วยตัวชี้วัดและ เป้าหมายตามนโยบายนายกเทศมนตรีตำบลบึงสำโรง แผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๖๕

แผนปฏิบัติการของหน่วยงานและอาจมีวัตถุประสงค์อื่น ๆ เพิ่มเติมให้ครบถ้วนสมบูรณ์มากขึ้น ตามภารกิจหน้าที่ของหน่วยงาน

(๓) การระบุเหตุการณ์(Event Identification)

การระบุเหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงเป็นการค้นหาความเสี่ยงและสาเหตุหรือปัจจัยของความเสี่ยง โดยพิจารณาจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อเป้าหมาย ผลลัพธ์ขององค์กรตามกรอบการบริหารความเสี่ยง ทั้งนี้สาเหตุของความเสี่ยงที่ระบุควรเป็นสาเหตุที่แท้จริง เพื่อจะได้วิเคราะห์และกำหนดมาตรการลดความเสี่ยงในภายหลังได้อย่างถูกต้อง

การระบุปัจจัยเสี่ยง จำแนกเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

(๑) ความเสี่ยงระดับหน่วยงานย่อย เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์องค์กรที่ถ่ายทอดลงสู่หน่วยงานย่อยในส่วนที่หน่วยงานย่อยรับผิดชอบ นอกจากนี้ ยังรวมถึงความเสี่ยงระดับโครงการที่ผู้จัดการโครงการไม่สามารถจัดการให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ภายใต้การบริหารและจัดการของผู้จัดโครงการในแต่ละโครงการและเป็นความเสี่ยงที่หน่วยงานย่อยไม่สามารถจัดการให้ อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ภายใต้การบริหารและจัดการของหน่วยงานย่อยเอง ซึ่งหน่วยงานย่อยต้องใช้เป็นข้อมูลประกอบการประเมินและจัดลำดับความเสี่ยงและจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงระดับหน่วยงานย่อย รวมทั้งการรายงานตามระบบการควบคุมภายในต่อไป

(๒) ความเสี่ยงระดับองค์กร เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับยุทธศาสตร์ องค์กร หรือ การตัดสินใจเชิงนโยบายของผู้บริหารระดับสูง โดยให้องค์กรพิจารณาวิเคราะห์ความเสี่ยง ประเมินและ จัดลำดับความเสี่ยงและจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรต่อไป นอกจากนี้ยังรวมถึงความเสี่ยงที่หน่วยงานย่อยไม่สามารถจัดการให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ภายใต้การบริหารและจัดการของหน่วยงานย่อยใด เพียงหน่วยงานเดียว จะต้องอาศัยความร่วมมือจากหน่วยงานย่อยต่าง ๆ หรือต้องบูรณาการการดำเนินงานจากหลายหน่วยงาน ทั้งนี้การระบุปัจจัยเสี่ยงจะเริ่มต้นที่เป้าประสงค์หรือวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยมีความเชื่อมโยงต่อการบริหารความเสี่ยง หน่วยงานย่อยและการบริหารความเสี่ยงระดับโครงการเพื่อให้เป็นภาพความเสี่ยงองค์กรที่ไม่มีความซ้ำซ้อนกัน

การค้นหาความเสี่ยงสามารถศึกษาจากข้อมูลสถิติของความเสี่ยงที่เคยเกิดขึ้น การสำรวจ ในปัจจุบันหรือคาดว่าอาจจะเกิดขึ้นในอนาคต การรวบรวมข้อมูลเพื่อบ่งชี้เหตุการณ์ที่มีความเสี่ยงจะเป็นการรวบรวมข้อมูลทั้งแบบ Top-down คือ การระดมความคิดเห็นผู้บริหารของหน่วยงานเพื่อระบุความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ขององค์กรและแบบ Bottom-up คือ การระดมความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อระบุความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน ความเสี่ยงด้านการเงิน/การรายงาน ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้งจากผู้บริหารและบุคลากร ทบทวนโดยผู้บริหารและคณะกรรมการฯ รวบรวมเป็นรายการ ความเสี่ยงองค์กร (Risk register) และประเมินความเสี่ยงนั้น ๆ ในขั้นตอนต่อไป

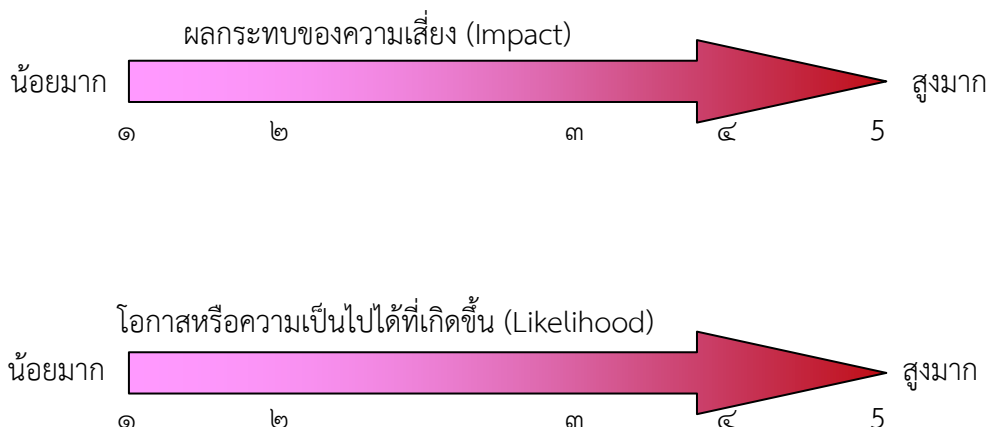
การบ่งชี้ความเสี่ยงจะต้องระบุสาเหตุของความเสี่ยงด้วยทุกครั้งและควรระบุให้ครบทุกสาเหตุที่ทำให้เกิดความเสี่ยงดังกล่าว เพื่อให้ผู้บริหารสามารถกำหนดแผนจัดการความเสี่ยงให้บริหารจัดการ ความเสี่ยงได้ตรงกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความเสี่ยงและสามารถลดความเสี่ยงได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๔) การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

หลังจากค้นหาและระบุความเสี่ยงได้แล้ว ขั้นตอนต่อไปจะเป็นการวิเคราะห์ เพื่อจัดระดับโอกาสหรือความถี่ที่จะเกิดความเสี่ยง และจัดระดับผลกระทบของความเสี่ยงนั้น ๆ โดยในขั้นตอนนี้เป็นการนำเหตุการณ์ความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงที่มีการค้นพบหรือระบุได้มาทำการวัดหรือประเมินระดับความรุนแรงกับความถี่หรือโอกาสที่จะเป็นไปได้เพื่อระบุระดับความสำคัญของความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยง คือ การประเมินระดับความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อองค์กรมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากโอกาส (Likelihood) ที่จะเกิดปัจจัยเสี่ยงและระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) และประเมินระดับของความเสี่ยงโดยการประมวลผลค่าระดับของโอกาสและระดับความรุนแรงของผลกระทบตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดไว้ ทั้ง ๒ ด้าน (Impact & Likelihood)

ระบบการให้คะแนน กำหนดเป็นระดับคะแนน ๑ - 5

การกำหนดนิยามของระดับคะแนน จำเป็นต้องกำหนดให้มีความสอดคล้องกับ ระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้ (Risk appetite) ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับสถานการณ์ในแต่ละช่วงเวลาด้วย จึงควรมีการทบทวนนิยามดังกล่าวในแต่ละปี สำหรับในเบื้องต้นสามารถกำหนดนิยามเป็นแนวทางในการพิจารณาใช้ประเมินความเสี่ยงเบื้องต้น ผลกระทบของความเสียหายและโอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์จะ เกิดขึ้น

ปัจจัยเสี่ยง	โอกาสหรือความ เป็นไปได้ที่เกิดขึ้น (Likelihood)	ผลกระทบของ ความเสียหาย (Impact)	ระดับความเสี่ยง (Level of Risk)
ปัจจัยเสี่ยง A	๓	๑	๓ X ๑ = ๓
ปัจจัยเสี่ยง B	๓	๓	๓ X ๓ = ๙
ปัจจัยเสี่ยง C	4	4	๔ X ๔ = ๑๖
ปัจจัยเสี่ยง E	4	๕	๔ X 5 = ๒๐

เมื่อได้ระดับความเสี่ยงครบทุกความเสี่ยงแล้วก็สามารถจัดทำแผนผังความเสี่ยงองค์กร จากนั้นจึงคำนวณให้ระดับความเสี่ยงตามผลคูณของระดับคะแนนทั้ง ๒ ด้าน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(Risk Profile)

		โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เกิดขึ้น (Likelihood)				
		๑(น้อยมาก)	๒	๓	4	5 (สูงมาก)
ผลกระทบ ของความ เสี่ยง (Impact)	5 (สูงมาก)				ความเสี่ยง D	
	4				ความเสี่ยง C	
	๓			ความเสี่ยง B		
	๒					
	๑(น้อยมาก)			ความเสี่ยง A		

การประเมินความเสี่ยง(Risk Assessment) ใช้หลักเกณฑ์การให้คะแนนระดับความเสี่ยงซึ่งแสดงถึงระดับความสำคัญในการบริหารความเสี่ยงโดยพิจารณาจากผลคูณของระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) กับระดับความรุนแรงของผลกระทบ(Impact) ของความเสี่ยงแต่ละสาเหตุ(โอกาสx ผลกระทบ)ซึ่งระดับความเสี่ยงแบ่งตามความสำคัญเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	ระดับคะแนน	ความหมาย
สูงมาก	17-25	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทันที(ตัวอย่าง ความเสี่ยง D ระดับความเสี่ยงเท่ากับ 20)
สูง	10-16	ระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ โดยต้องจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (ตัวอย่าง ความเสี่ยง C ระดับความเสี่ยงเท่ากับ 16)
ปานกลาง	5-9	ระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการควบคุมเพื่อป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงไปยังระดับที่ยอมรับไม่ได้ (ตัวอย่าง ความเสี่ยง B ระดับความเสี่ยงเท่ากับ 9)
น้อย	3-4	ระดับที่ยอมรับได้โดยใช้วิธีการควบคุมปกติในขั้นตอนการปฏิบัติงานที่กำหนด(ตัวอย่าง ความเสี่ยง A ระดับความเสี่ยงเท่ากับ 3)
น้อยมาก	1-2	ระดับที่ยอมรับได้โดยใช้วิธีการติดตามระดับความเสี่ยงตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงาน(ตัวอย่าง ความเสี่ยง A ระดับความเสี่ยงเท่ากับ 2)

ทั้งนี้ แผนบริหารความเสี่ยงต้องเป็นกิจกรรมเพิ่มเติมจากเดิมที่มีอยู่ โดยคำนึงถึงค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับหลังการดำเนินการตามกิจกรรม/มาตรการควบคุมที่กำหนดไว้ในแผนบริหารจัดการความเสี่ยงแล้วเพื่อให้ระดับความเสี่ยงลดลง

การประเมินความเสี่ยงจำเป็นต้องมีการประเมินอย่างน้อย 2 ครั้งในแต่ละรอบของการบริหารความเสี่ยง คือก่อนจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงขององค์กรและหลังจากสิ้นสุดการดำเนินการกิจกรรมตามแผนบริหารความเสี่ยงขององค์กร เพื่อให้สามารถทราบถึงผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินกิจกรรม การจัดการความเสี่ยงต่างๆโดยอาจเพิ่มความถี่การประเมินระหว่างรอบได้ ทั้งนี้เพื่อใช้ผลการประเมินและปรับปรุง/มาตรการให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

(๕) การตอบสนองความเสี่ยง (Risk Response)

ภายหลังการประเมินความเสี่ยง ควรมีการกำหนดการตอบสนองต่อความเสี่ยงให้ เหมาะสม กล่าวคือ การดำเนินการเพื่อควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยใช้วิธีจัดการที่ สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่ประเมินไว้และต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องตามแผนการตัดสินใจทางกลยุทธ์การ บริหารความเสี่ยง ดังนี้

(๕.1) ความเสี่ยงที่ต้องควบคุม

(๕.๑.๑) กลยุทธ์ M: Mitigate Risk (การควบคุมความเสี่ยง)เป็นการดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อควบคุมโอกาสที่อาจเกิดขึ้นหรือขนาดของ ผลกระทบจากความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่กำหนดซึ่งเป็นระดับที่สามารถยอมรับได้ ประกอบด้วย

- กิจกรรมเพื่อลดผลกระทบจากความเสียหาย เช่น การจัดซื้ออุปกรณ์ เพื่อป้องกันอันตรายจากการทำงานหรือการจัดหาอุปกรณ์เพิ่มเติมจากเดิม การจัดทำแผนฉุกเฉิน เป็นต้น

- กิจกรรมเพื่อลดโอกาสการเกิดขึ้นของความเสียหาย เช่น การปรับปรุง แก้ไข กระบวนการ การจัดทำมาตรฐานความปลอดภัย เป็นต้น

(๕.๑.๒) กลยุทธ์ T: Transfer Risk (การถ่ายโอนความเสี่ยง)

เป็นวิธีการร่วมหรือแบ่งความรับผิดชอบให้กับผู้อื่นในการจัดการความเสี่ยง เช่น การจ้างบุคคลภายนอกที่มีความสามารถหรือความชำนาญ ในเรื่องต่าง ๆ เหล่านั้นดำเนินการแทน (Outsource) เป็นต้น

(๕.๒) ความเสี่ยงที่ต้องยกเลิก

กลยุทธ์ A: Avoid Risk (ยกเลิกความเสี่ยง)

กรณีที่ไม่สามารถยอมรับความเสี่ยงได้ อาจใช้วิธีการเปลี่ยนวัตถุประสงค์ ยกเลิก หรือไม่ดำเนินการกิจกรรมนั้น ๆ เลย เช่น การระงับ/การหยุดดำเนินการ การลงทุนในโครงการขนาดใหญ่ มีงบประมาณสูง อาจมีการประเมินความเสี่ยงก่อนเริ่มโครงการ ซึ่งหากมีความเสี่ยงสูงต่อการเกิดปัญหาตามมา ทั้งด้านการเงินและด้านอื่น ๆ ก็จะไม่ดำเนินการ เป็นต้น

(๕.๓) ความเสี่ยงที่ยอมรับได้

(๕.๓.๑) กลยุทธ์ R: Retain Risk (การยอมรับความเสี่ยง)

เป็นการยอมรับให้ความเสี่ยงสามารถเกิดขึ้นได้ภายใต้ระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้โดยใช้วิธีการติดตามระดับความเสี่ยงตลอดระยะเวลาการปฏิบัติงานหรือใช้วิธีควบคุมปกติ ในขั้นตอนการปฏิบัติงานที่กำหนด ทั้งนี้การยอมรับความเสี่ยงอาจเนื่องมาจากความเสี่ยงนั้นอยู่ในระดับต่ำมาก หรือวิธีการที่จะนำมาใช้ควบคุมความเสี่ยงมีต้นทุนสูงเมื่อเทียบกับความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น ไม่คุ้มค่าต่อการดำเนินการ

(๕.๓.๒) กลยุทธ์การควบคุมความเสี่ยง/การยกเลิกความเสี่ยง/และการถ่ายโอนความเสี่ยง กรณีต้องการจัดการกับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ให้อยู่ในระดับความเสี่ยงที่ลดลงไปอีก ทั้งนี้การเลือกกลยุทธ์ต้องคำนึงถึงต้นทุนการบริหารจัดการทั้งด้านบุคลากร เวลา งบประมาณที่ใช้ หากสามารถกำหนดการตอบสนองต่อความเสี่ยงหลายความเสี่ยงด้วยวิธีการจัดการความเสี่ยงแบบเดียวกันจะช่วยลดต้นทุนในการบริหารความเสี่ยงได้

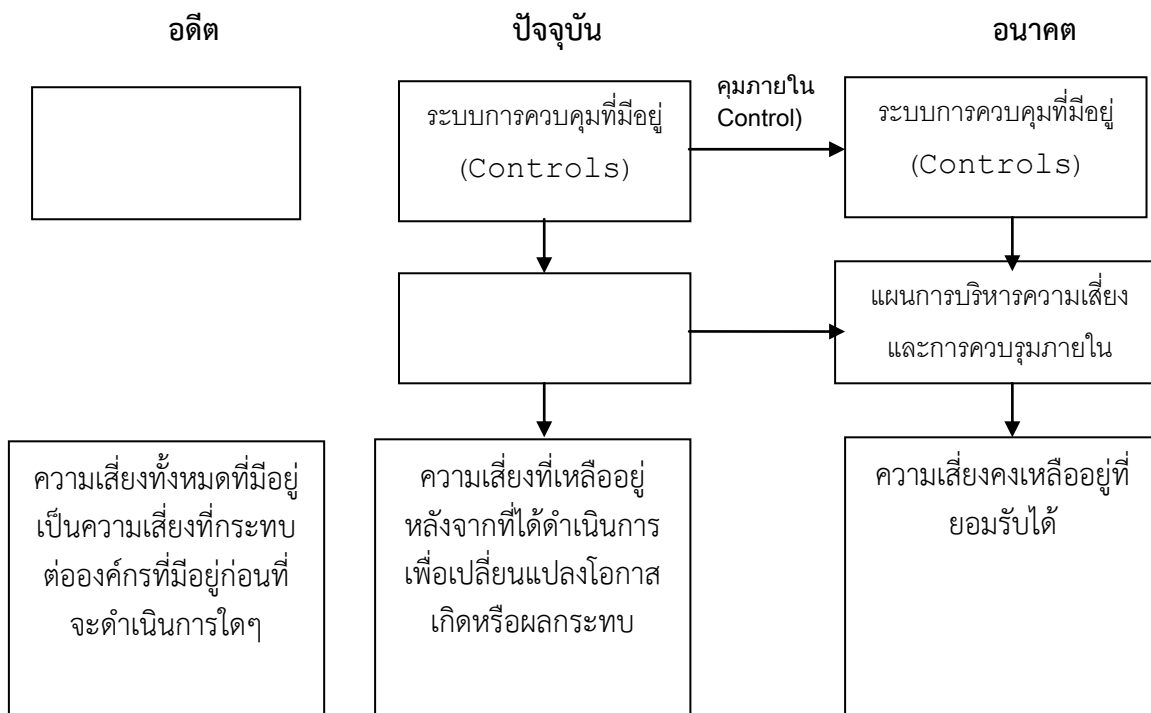
การจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงและแผนการควบคุมภายใน

เพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงและแผนการควบคุมภายในเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งระดับหน่วยงานย่อยและระดับองค์กร แผนบริหารความเสี่ยงควรมีองค์ประกอบในลักษณะเดียวกับแผนปฏิบัติการ (Action Plan) คือ มาตรการ/กิจกรรม การจัดการความเสี่ยง กำหนดระยะเวลา ดำเนินการของกิจกรรม และผู้รับผิดชอบ เมื่อดำเนินการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงและแผนควบคุมภายในเรียบร้อยแล้วจำเป็นต้องมีการสื่อสารแผนบริหารความเสี่ยงและแผนควบคุมภายในขององค์กรให้บุคลากร ทั้งหมดทราบและเข้าใจสอดคล้องกันในหลักการของการบริหารความเสี่ยงองค์กรรวมทั้งสนับสนุนร่วม ดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุผลสำเร็จตามที่ต้องการการกำหนดแผนบริหารจัดการความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ จะต้องกำหนดให้ครอบคลุมทุกสาเหตุของความเสียหาย

องค์กรมีการดำเนินงานทั้งด้านบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในซึ่งมีวัตถุประสงค์/เป้าหมายร่วมกันคือ ควบคุมและลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ การควบคุมภายในเป็นกระบวนการและมาตรการต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประสิทธิผลที่องค์กรได้กำหนดขึ้น เพื่อสร้างความมั่นใจอย่างสมเหตุสมผลในด้านการดำเนินงาน การรายงาน และการปฏิบัติตามกฎระเบียบ

การบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในเป็นกระบวนการที่ได้รับการออกแบบให้สามารถบ่งชี้เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นและมีผลกระทบต่อองค์กรเพื่อสามารถจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ เมื่อบริหารความเสี่ยงให้ลดลงอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้แล้ว ความเสี่ยงนั้นจะถูกส่งต่อไปยังกระบวนการดำเนินงานปกติ ในทางกลับกันความเสี่ยงที่ไม่สามารถควบคุมได้ด้วยกระบวนการดำเนินงานปกติความเสี่ยงนั้นจะถูกส่งต่อไปสู่กระบวนการบริหารความเสี่ยงเมื่อองค์กรมีการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ

ความเชื่อมโยงของการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน

6. กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

กิจกรรมการควบคุมในที่นี้ หมายถึง หลักเกณฑ์/แนวทาง และวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการควบคุมภายในเพื่อให้มั่นใจว่าองค์กรได้มีการดำเนินการตามแนวทางการตอบสนองต่อความเสี่ยงที่ฝ่ายบริหาร ได้ กำหนดไว้ การควบคุมภายในหรือความเสี่ยงระดับหน่วยงานย่อยเป็นการประเมินองค์ประกอบของการควบคุมภายในตามมาตรฐานการควบคุมภายในกระทรวงการคลังโดยกรมบัญชีกลางกำหนด มี ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมการควบคุม(Control Environment)

สภาพแวดล้อมการควบคุมเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินงานที่ส่งผลให้มีการนำการ ควบคุมภายในมา ปฏิบัติทั่วทั้งหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ผู้กำกับดูแลและฝ่ายบริหารจะต้องสร้างบรรยากาศให้ทุก ระดับตระหนักถึง ความสำคัญของการควบคุมภายใน รวมทั้งการดำเนินงานที่คาดหวังของผู้กำกับดูแลและฝ่าย บริหาร ทั้งนี้ สภาพแวดล้อมของการควบคุมดังกล่าวเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบของ การควบคุม ภายในอื่น ๆ

สภาพแวดล้อมการควบคุมประกอบด้วย 5 หลักการ ดังนี้

- (๑) หน่วยงานของรัฐแสดงให้เห็นถึงการยึดมั่นในคุณค่าของความซื่อตรงและจริยธรรม
- (๒) ผู้กำกับดูแลของหน่วยงานของรัฐ แสดงให้เห็นถึงความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหารและมี หน้าที่กำกับดูแลให้มีการพัฒนาหรือปรับปรุงการควบคุมภายใน รวมถึงการดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุม ภายใน
- (๓) หัวหน้าหน่วยงานของรัฐจัดให้มีโครงสร้างองค์กร สายการบังคับบัญชา อำนาจ หน้าที่ และ ความรับผิดชอบที่เหมาะสมในการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐภายใต้การกำกับดูแล
- (๔) หน่วยงานของรัฐแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการสร้างแรงจูงใจ พัฒนาและรักษา บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐ
- (5) หน่วยงานของรัฐกำหนดให้บุคลากรมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อผล การปฏิบัติงาน ตาม ระบบการควบคุมภายใน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐ

๒. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

การประเมินความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำเพื่อระบุ และวิเคราะห์ความ เสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐรวมถึงกำหนดวิธีการ จัดการความเสี่ยงนั้น ฝ่ายบริหารควรคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกและภารกิจภายใน ทั้งหมดที่มีผลต่อการ บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐ

การประเมินความเสี่ยงประกอบด้วย ๔ หลักการ ดังนี้

- (1) หน่วยงานของรัฐระบุวัตถุประสงค์การควบคุมภายในของการปฏิบัติงานให้สอดคล้อง กับ วัตถุประสงค์ขององค์กรไว้อย่างชัดเจนและเพียงพอที่จะสามารถระบุและประเมินความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับ วัตถุประสงค์
- (2) หน่วยงานของรัฐระบุความเสี่ยงที่มีผลต่อการบรรลุวัตถุประสงค์การควบคุมภายใน อย่าง ครอบคลุม ทั้งหน่วยงานของรัฐและวิเคราะห์ความเสี่ยงเพื่อกำหนดวิธีการจัดการความเสี่ยงนั้น
- (3) หน่วยงานของรัฐพิจารณาโอกาสที่อาจเกิดการทุจริตเพื่อประกอบการประเมินความ เสี่ยงที่ส่งผล ต่อการบรรลุวัตถุประสงค์
- (4) หน่วยงานของรัฐระบุและประเมินการเปลี่ยนแปลงที่อาจมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ ต่อระบบ การควบคุมภายใน

๓. กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)

กิจกรรมการควบคุมเป็นการปฏิบัติที่กำหนดไว้ในนโยบายและกระบวนการดำเนินงาน เพื่อให้มั่นใจว่าการปฏิบัติตามคำสั่งการของฝ่ายบริหารจะลดหรือควบคุมความเสี่ยงให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ กิจกรรมการควบคุมได้รับการนำไปปฏิบัติทั่วทุกระดับของหน่วยงานของรัฐในกระบวนการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ รวมถึงการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดำเนินงาน

กิจกรรมการควบคุม ประกอบด้วย ๓ หลักการ ดังนี้

(1) หน่วยงานของรัฐระบุและพัฒนากิจกรรมการควบคุมเพื่อลดความเสี่ยงในการบรรลุวัตถุประสงค์ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

(2) หน่วยงานของรัฐระบุและพัฒนากิจกรรมการควบคุมทั่วไปด้านเทคโนโลยีเพื่อ สนับสนุนการบรรลุวัตถุประสงค์

(3) หน่วยงานของรัฐจัดให้มีกิจกรรมการควบคุมโดยกำหนดไว้ในนโยบายประกอบด้วยผลสำเร็จที่คาดหวังและขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติจริง

๔. สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

สารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับหน่วยงานของรัฐที่จะช่วยให้มีการดำเนินการตามการควบคุมภายในที่กำหนดเพื่อสนับสนุนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐ การสื่อสารเกิดขึ้นได้ทั้งจากภายในและภายนอกและเป็นช่องทางเพื่อให้ทราบถึงสารสนเทศที่สำคัญในการควบคุมการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ การสื่อสารจะช่วยให้บุคลากรในหน่วยงานมีความเข้าใจถึงความรับผิดชอบและความสำคัญของการควบคุมภายในที่มีต่อการบรรลุวัตถุประสงค์

สารสนเทศและการสื่อสารประกอบด้วย ๓ หลักการ ดังนี้

(๑) หน่วยงานของรัฐจัดทำหรือจัดหาและใช้สารสนเทศที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพเพื่อสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามการควบคุมภายในที่กำหนด

(2) หน่วยงานของรัฐมีการสื่อสารภายในเกี่ยวกับสารสนเทศรวมถึงวัตถุประสงค์และความรับผิดชอบที่มีต่อการควบคุมภายในซึ่งมีความจำเป็นในการสนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามการควบคุม ภายในที่กำหนด

(3) หน่วยงานของรัฐมีการสื่อสารกับบุคคลภายนอกเกี่ยวกับเรื่องที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติตามการควบคุมภายในที่กำหนด

๕. กิจกรรมการติดตามผล (Monitoring Activities)

กิจกรรมการติดตามผลเป็นการประเมินผลระหว่างการปฏิบัติงานการประเมินผลเป็นรายครั้งหรือเป็นการประเมินผลทั้งสองวิธีร่วมกัน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าได้มีการปฏิบัติตามหลักการในแต่ละองค์ประกอบของการควบคุมภายในทั้ง ๕ องค์ประกอบ กรณีที่ผลการประเมินการควบคุมภายในจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐให้รายงานต่อฝ่ายบริหารและผู้กำกับดูแลอย่างทันเวลา

กิจกรรมการติดตามผลประกอบด้วย ๒ หลักการ ดังนี้

(๑) หน่วยงานของรัฐระบุพัฒนาและดำเนินการประเมินผลระหว่างการทำงาน และ/หรือการประเมินผลเป็นรายครั้งตามที่กำหนดเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าได้มีการปฏิบัติตามองค์ประกอบของการควบคุมภายใน

(๒) หน่วยงานของรัฐประเมินผลและสื่อสารข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนของการควบคุม ภายในอย่างทันเวลาต่อฝ่ายบริหารและผู้กำกับดูแลเพื่อให้ผู้รับผิดชอบสามารถสั่งการแก้ไขได้อย่างเหมาะสม

(6.) สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)

องค์กรควรกำหนดให้มีสารสนเทศและการสื่อสารที่สนับสนุนการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับองค์กรทั้งจากแหล่งข้อมูลภายในองค์กรและภายนอกองค์กร ควรต้องได้รับการบันทึกและสื่อสารอย่างเหมาะสมและทันกาล โดยเฉพาะข้อมูลสนับสนุนที่มีความสำคัญเกี่ยวกับการบ่งชี้ ประเมิน และการตอบสนองต่อความเสี่ยงและการควบคุมภายในเพื่อให้องค์กรสามารถตอบสนองต่อความเสี่ยงได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากความตระหนักในความเสี่ยงและการสื่อสารที่มีประสิทธิผลเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของความสำเร็จในการบริหารความเสี่ยงขององค์กร การสื่อสารที่ไม่เพียงพอหรือขาดประสิทธิภาพจะทำให้เกิดความล้มเหลวในการสร้างการยอมรับนโยบายและกรอบการบริหารความเสี่ยงผู้บริหารจึงควรมีการวางแผนการสร้างความตระหนักเรื่องความเสี่ยงให้กับองค์กร เช่น อาจมีการจัดแถลงการณ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับนโยบายการบริหารความเสี่ยงขององค์กร และการมอบหมายอำนาจหน้าที่ที่ชัดเจน การสื่อสารเกี่ยวกับกระบวนการและวิธีการปฏิบัติงานที่ควรจะสอดคล้องและ เสริมสร้างวัฒนธรรมที่พึงประสงค์ในกระบวนการสื่อสารควรจะต้องสื่อถึงเรื่อง ดังต่อไปนี้

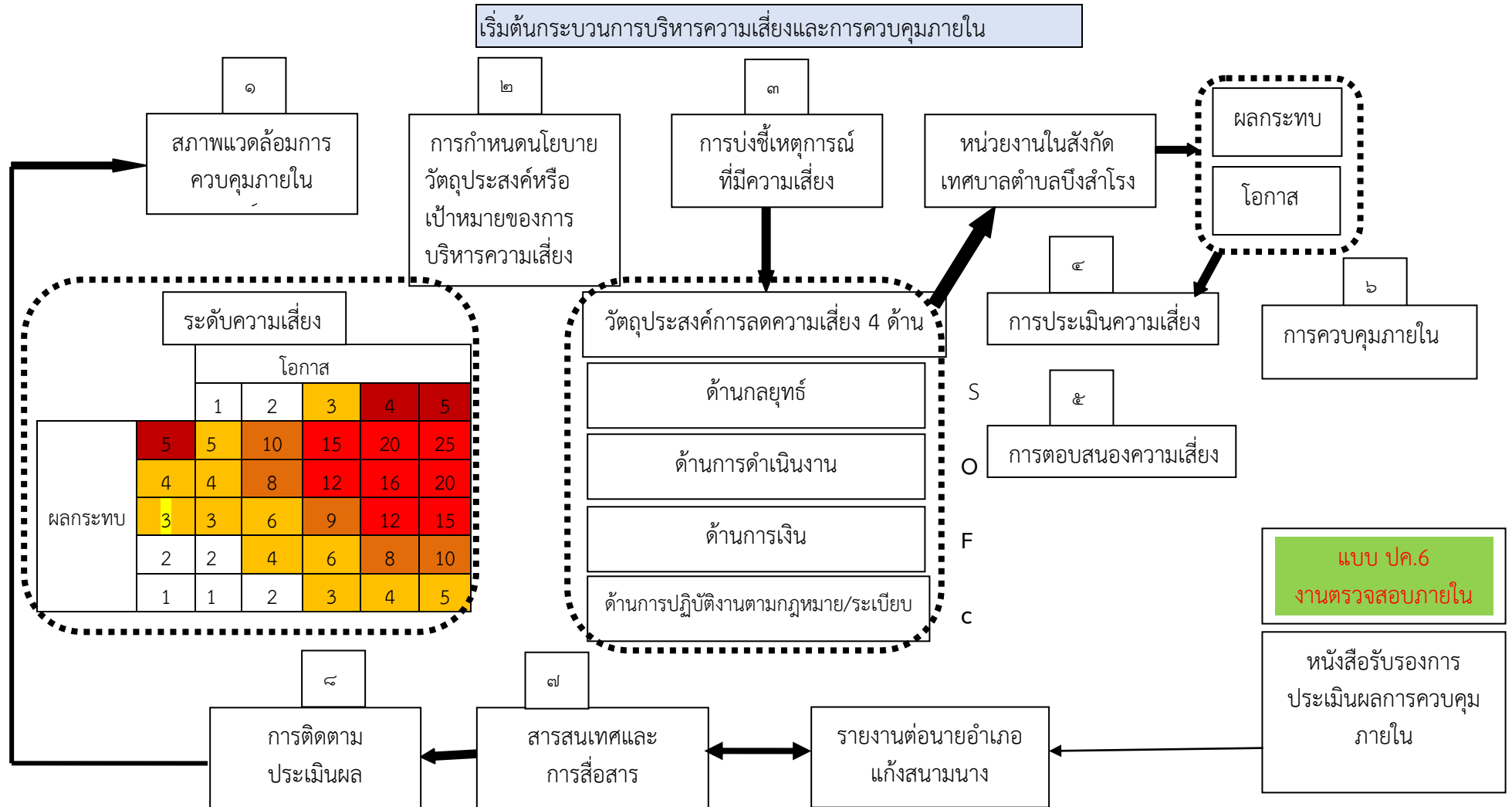
1. ความสำคัญและความจำเป็นของการบริหารความเสี่ยงขององค์กรที่มีประสิทธิผล
2. วัตถุประสงค์ขององค์กร
3. ระดับความเสี่ยงที่องค์กรยอมรับได้
4. การใช้ภาษาเดียวกันในเรื่องการบริหารความเสี่ยง
5. บทบาทและความรับผิดชอบของบุคลากรที่จะสนับสนุนและนำองค์ประกอบต่างๆของการบริหาร

ความเสี่ยงขององค์กรมาใช้

(7) การติดตามและการประเมินผล(Monitoring)

เมื่อมีการดำเนินงานตามแผนบริหารจัดการความเสี่ยงและแผนการควบคุมภายในแล้ว จะต้องมีการรายงานและติดตามผลเป็นระยะเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าได้มีการดำเนินงานไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีเป้าหมายในการติดตามผล คือ เป็นการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของวิธีจัดการความเสี่ยงและการควบคุมภายในรวมทั้งติดตามผลการจัดการความเสี่ยงและการควบคุมภายในที่ได้มีการดำเนินการไปแล้วว่า บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในหรือไม่ โดยผู้รับผิดชอบด้านบริหารจัดการความเสี่ยงและการควบคุมภายในหน่วยงานต้องสอบถามว่าวิธีการจัดการความเสี่ยงและการควบคุมภายในใด ที่มีประสิทธิภาพควรดำเนินการต่อเนื่องและวิธีการจัดการความเสี่ยงและการควบคุมภายในใดควรปรับเปลี่ยน และนำผลการติดตามดังกล่าวรายงานให้คณะกรรมการที่มีหน้าที่รับผิดชอบรับทราบ

๒.๔ ภาพรวมกระบวนการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในของเทศบาลตำบลบึงสำโรง

* หมายเหตุ : มาตรฐานและหลักเกณฑ์การควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐและมาตรฐานการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ กระทรวงการคลัง

บทที่ 3

การวิเคราะห์ความเสี่ยงของเทศบาลตำบลบึงสำโรง

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

ตามที่กระทรวงการคลัง โดยกรมบัญชีกลางได้กำหนดแนวปฏิบัติระบบการควบคุมภายในของส่วนราชการขึ้นโดยประยุกต์จากระบบการควบคุมภายในของ The Committee of Sponsoring Organization of the Treadway Commission (COSO) ซึ่งเป็นระบบการควบคุมภายในที่ครอบคลุมถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในการบริหารงานและเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป รวมทั้งศึกษาแนวคิดจาก ผู้เชี่ยวชาญและเอกสารทางวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการควบคุมภายใน อย่างไรก็ตาม ตัวอย่างกิจกรรมการ ควบคุมในแนวปฏิบัติที่กำหนดขึ้นเป็นเพียงตัวอย่างกิจกรรมหลัก ๆ ซึ่งไม่ใช่กิจกรรมทั้งหมดที่ภาคราชการมีอยู่ ดังนั้น แต่ละส่วนราชการซึ่งมีกิจกรรมการดำเนินงานหลากหลายแตกต่างกัน สามารถนำไปประยุกต์และ กำหนดระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานให้เหมาะสมต่อไป โดยเทศบาลตำบลบึงสำโรง ดำเนินการควบคุมภายใน มีองค์ประกอบ 5 ส่วน ดังนี้

๑. สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment)
 ๒. การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)
 ๓. กิจกรรมการควบคุม (Control Activities)
 ๔. สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication)
 5. การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation)
๑. สภาพแวดล้อมการควบคุม

สภาพแวดล้อมการควบคุม หมายถึง สภาพการณ์หรือปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดระบบการควบคุมในหน่วยงาน ในการดำเนินงานจะมีหลายปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดมาตรการการควบคุมภายในขึ้นในหน่วยงาน ซึ่งฝ่ายบริหารจะมีอิทธิพลสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมการควบคุมภายในในหน่วยงาน เช่น จริยธรรมของการทำงาน ความซื่อสัตย์ ความไว้วางใจได้ ความโปร่งใส และการมีภาวะผู้นำที่ดี ซึ่งรวมทั้งการกำหนดนโยบาย โครงสร้าง และระเบียบวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม สำหรับตัวอย่างสภาพแวดล้อม การควบคุมในหน่วยงาน เช่น

๑.๑ ปรัชญาและลักษณะการทำงานของผู้บริหาร

ปรัชญาและลักษณะการทำงานของผู้บริหารแต่ละบุคคลย่อมแตกต่างกัน และจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลถึงการกำหนดระบบการควบคุมภายในของหน่วยงาน เพราะผู้บริหารมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย มาตรการ และระบบการควบคุมภายใน แต่อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารต้องรับผิดชอบในการเลือกปรัชญาและวิธีการทำงานที่เหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น ผู้บริหารสามารถส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดสภาพแวดล้อมการควบคุมที่ดี โดยดำเนินการ ดังนี้

(๑) กำหนดนโยบายและกลยุทธ์การดำเนินงาน มาตรฐาน และแนวทางการปฏิบัติงานเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจน และแจ้งให้บุคลากรทุกคนในหน่วยงานทราบ

(๒) กำหนดโครงสร้างการจัดหน่วยงานให้เหมาะสม มีสายการบังคับบัญชา และ ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานภายในที่ชัดเจน รวมทั้งมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่ บุคลากรในแต่ละตำแหน่งอย่างเหมาะสม

(๓) กำหนดคุณลักษณะงานเฉพาะตำแหน่ง (Job Description) ของบุคลากรทุกตำแหน่ง

หน้าที่ และระดับของความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต้องใช้ในแต่ละงานอย่างชัดเจน

(๔) กำหนดให้มีนโยบายและแนวทางการปฏิบัติงานด้านการบริหารบุคลากร ตลอดจนการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างชัดเจน และเป็นธรรม รวมทั้งกำหนดบทลงโทษทางวินัยให้ชัดเจน

(5) กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหาร คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) และหน่วยตรวจสอบภายใน

๑.๒ ความซื่อสัตย์และจริยธรรมในการบริหารและการปฏิบัติงาน

การบริหารและการปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์และมีจริยธรรม เป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งสองประการนี้ เป็นสิ่งที่ต้องสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดขึ้น โดยการประชาสัมพันธ์ ฝึกอบรม หรือกำหนดสิ่งจูงใจ และผู้บริหารต้องเป็นตัวอย่างของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน ทั้งนี้ ผู้บริหารต้องมีการสื่อสารให้เจ้าหน้าที่ทุกคนในหน่วยงานรับทราบ และตระหนักถึงคุณค่าในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์และมีจริยธรรม จนเป็นบรรทัดฐานหรือข้อตกลงร่วมกันที่ให้หน่วยงานถือปฏิบัติ เพราะความซื่อสัตย์และจริยธรรมเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของสภาพแวดล้อมการควบคุม โดยผู้บริหารควรดำเนินการ ดังนี้

(๑) กำหนดนโยบาย มาตรฐานการปฏิบัติงานให้ชัดเจน และ ทำตัวให้เป็นตัวอย่างอย่าง สม่าเสมอ ทั้งโดยคำพูดและการกระทำ

(๒) สื่อสารและแจ้งให้เจ้าหน้าที่ทุกคนได้รับทราบ ตลอดจนเข้าใจในหลักการของจริยธรรมดังกล่าว

(๓) จัดทำข้อกำหนดจริยธรรมหรือแนวทางที่พึงปฏิบัติของหน่วยงานไว้ให้ชัดเจน โดยรวมถึงกรณีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งทางผลประโยชน์ด้วย

(๔) ลดวิธีการหรือโอกาสที่จะจูงใจให้เกิดการกระทำผิด

ความซื่อสัตย์และจริยธรรมเป็นปัจจัยเบื้องต้นที่สำคัญ ซึ่งจะส่งผลถึงการจัดโครงสร้างของหน่วยงาน การจัดการและการติดตามประเมินผลองค์ประกอบของระบบการควบคุมภายในอื่น ๆ ด้วย

๑.๓ โครงสร้างของหน่วยงาน

โครงสร้างของหน่วยงานที่ได้รับการจัดไว้เป็นอย่างดี จะเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารสามารถวางแผนงาน สั่งการ และควบคุมการปฏิบัติงานได้ถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ โดยการจัดโครงสร้างของหน่วยงานให้เหมาะสมกับลักษณะของกิจกรรมของหน่วยงานนั้น ๆ เช่น

(๑) การรวมศูนย์อำนาจหรือกระจายศูนย์อำนาจการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ หากกิจการเลือกใช้การรวมศูนย์อำนาจในการตัดสินใจ คุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้ได้รับอำนาจย่อมมีความสำคัญ กรณีวิธีกระจายศูนย์อำนาจการตัดสินใจ ระบบและขั้นตอนการทำงาน รวมถึงกระบวนการในการติดตามผล ก็จะมี ความสำคัญมากกว่าคุณสมบัติของตัวบุคคล

(๒) การจัดโครงสร้างของหน่วยงานที่มีการผลิตโดยเครื่องจักร อาจใช้โครงสร้างและการควบคุม ที่เป็นระเบียบแบบแผนแน่นอน แต่โครงสร้างที่มีรูปแบบแน่นอน อาจไม่เหมาะสมกับกิจกรรมการบริการหรือ งานที่เกี่ยวกับการค้นคว้าวิจัยทางวิชาการ เป็นต้น

(๓) การมอบอำนาจต้องให้เหมาะสมกับหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน และต้องชัดเจน

๑.๔ นโยบายการบริหารและการพัฒนาด้านบุคลากร

ปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ระบบการควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ คือบุคลากรในหน่วยงานนั่นเอง ที่เป็นตัวจักรสำคัญ ดังนั้น การมีนโยบายและระบบการบริหารบุคลากรที่ชัดเจนและเหมาะสม จะช่วยให้ ระบบการควบคุมภายในมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น เช่น

(๑) กำหนดหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับการว่าจ้าง การพัฒนา การประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง รวมทั้งการจ่ายค่าตอบแทนและผลประโยชน์อื่น

(๒) กำหนดคุณสมบัติและลักษณะงาน (Job Description) ของเจ้าหน้าที่ในแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงาน

(๓) กำหนดมาตรการเกี่ยวกับการประกันความซื่อสัตย์ของพนักงาน

(๔) มีระบบการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง และติดตามผลการปฏิบัติงาน อย่างเป็นระบบและสม่ำเสมอ

(๕) กำหนดแนวปฏิบัติกรณีที่มีการขัดแย้งของผลประโยชน์ (Conflict of Interest) ต่อหน่วยงาน

๑.5 การกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ

การกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรในหน่วยงาน เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายใน ดังนั้น ผู้บริหารควรกำหนดอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน ดังนี้

(๑) กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งให้ชัดเจน โดยคำนึงถึงการกระจายอำนาจ และระบบการสอบย้อนความถูกต้องระหว่างกัน

(๒) กำหนดคู่มือปฏิบัติงานตามหน้าที่ความรับผิดชอบ

(๓) กำหนดระบบการติดตามประเมินผล ซึ่งรวมถึงการจัดทำแผนงาน และระบบการรายงานผลงานอย่างสม่ำเสมอ

๑.๖ คณะกรรมการตรวจสอบและการตรวจสอบภายใน

คณะกรรมการตรวจสอบและการตรวจสอบภายในเป็นกลไกและ เครื่องมือชนิดหนึ่งในการช่วยตรวจสอบและสอบทานงานให้เป็นไปตามแผนงานที่ฝ่ายบริหารวางไว้ คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ความสามารถและมีความเป็นอิสระในการทำงาน จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนสภาพแวดล้อมการควบคุมภายในหน่วยงานให้ดียิ่งขึ้น

สภาพแวดล้อมการควบคุม เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศในหน่วยงาน เพื่อให้บุคลากรในหน่วยงานเกิดจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานตามความรับผิดชอบให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่จะไปเสริมองค์ประกอบการควบคุมอื่น ๆ ต่อไป

๒. การประเมินความเสี่ยง

ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์หรือการกระทำใด ๆ อันจะก่อให้เกิด ผลลัพธ์ในด้านลบหรือเป็นผลลัพธ์ที่ไม่ต้องการ ทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ความเสี่ยงอาจเกิดจากลักษณะงานหรือกิจกรรมของหน่วยงาน การควบคุมภายใน การที่หน่วยงานตรวจไม่พบข้อผิดพลาด ฯลฯ

(๑) ความเสี่ยงจากลักษณะงานหรือกิจกรรมของหน่วยงาน

ความเสี่ยงลักษณะนี้ เป็นความเสี่ยงที่มีอยู่โดยธรรมชาติในงานนั้น ๆ เองเมื่อใดก็ตามที่ตัดสินใจที่จะทำงานหรือกิจกรรม ก็ย่อมจะมีความเสี่ยงเกิดขึ้น เช่น การทำธุรกิจการค้าขายกับต่างประเทศ หรือการสั่งซื้อของจากต่างประเทศของทางราชการ ความเสี่ยงก็คืออัตราแลกเปลี่ยนที่อาจเปลี่ยนแปลงไป ฯลฯ

(๒) ความเสี่ยงจากการควบคุมภายใน

ความเสี่ยงจากการควบคุมภายใน เป็นความเสี่ยงที่ระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานไม่ ครอบคลุม และไม่สามารถป้องกันข้อผิดพลาดจากการดำเนินงานของหน่วยงานได้ อาจเป็นเพราะหน่วยงานไม่มีระบบการควบคุมภายในที่ครอบคลุมเพียงพอที่จะลดความเสี่ยงในการดำเนินงาน หรือหน่วยงานนั้นไม่มีการปฏิบัติตามระบบการควบคุมภายในที่ได้จัดไว้ เป็นต้น

(๓) ความเสี่ยงจากการตรวจไม่พบข้อผิดพลาด

ความเสี่ยงลักษณะนี้ เป็นความเสี่ยงที่การตรวจสอบไม่สามารถค้นพบความผิดพลาดของรายการที่มีอยู่ เนื่องจากผู้ตรวจสอบไม่สามารถตรวจสอบทุกกิจกรรมใน หน่วยงานนี้ได้ และจำเป็นต้องใช้ ระบบการตรวจสอบโดยเลือกสุ่มตัวอย่างหรืออาจเนื่องจากผู้ตรวจสอบไม่มีความอิสระเพียงพอหรือไม่อยู่ในวิสัยที่จะเข้าไปตรวจสอบได้

สาเหตุของความเสี่ยงอาจเกิดจากปัจจัยภายในและภายนอกหน่วยงาน

ปัจจัยภายใน เช่น นโยบายของผู้บริหาร ความซื่อสัตย์ จริยธรรม คุณภาพของบุคลากร การเปลี่ยนแปลงระบบงาน ความเชื่อถือได้ของระบบสารสนเทศ การเปลี่ยนแปลงผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ บ่อยครั้ง การควบคุมกำกับดูแลไม่ทั่วถึง และการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับของ หน่วยงาน เป็นต้น

ปัจจัยภายนอก เช่น กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีหรือสภาพการแข่งขัน สภาวะแวดล้อมทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง เป็นต้น

การประเมินความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการระบุความเสี่ยง การวิเคราะห์ความเสี่ยง และการกำหนดแนวทางการควบคุม เพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงในหน่วยงาน จะเป็นการประเมินการปฏิบัติงานในภาพรวมของหน่วยงาน เพื่อให้ทราบเหตุการณ์ของความเสี่ยงและหาทางแก้ไขและควบคุมให้ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่เกิดความเสียหายน้อยที่สุด

กระบวนการในการประเมินความเสี่ยงการประเมินความเสี่ยงและการควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่หน่วยงานยอมรับได้ สามารถดำเนินการเป็น ๔ ขั้นตอน ดังนี้

๑. ศึกษาวัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงาน วัตถุประสงค์และเป้าหมายของหน่วยงาน จะต้องสอดคล้องกับภารกิจ (Mission) ของหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งโดยทั่วไปวัตถุประสงค์ของหน่วยงานจะแบ่งออกเป็น ๒ ระดับ คือ

๑.๑ วัตถุประสงค์ในระดับหน่วยงาน (Entity - Level objectives) เป็น วัตถุประสงค์ ของการดำเนินงานในภาพรวมของหน่วยงาน โดยทั่วไปจะระบุไว้ในแผนกลยุทธ์ และแผนการปฏิบัติงาน ประจำปีของหน่วยงาน เช่นเดียวกับภารกิจ (Mission) และกลยุทธ์ในภาพรวมของหน่วยงาน เช่น ภารกิจ หลักของหน่วยงาน โครงสร้างของหน่วยงาน แนวโน้มการดำเนินงานของหน่วยงานในอนาคต นโยบายการบริหารงานหรือนโยบายการเงินการคลัง เป็นต้น

๑.๒ วัตถุประสงค์ในระดับกิจกรรม (Activity - Level objectives) เป็น วัตถุประสงค์ของ การดำเนินงานที่เฉพาะเจาะจงสำหรับแต่ละกิจกรรมที่หน่วยงานกำหนด เพื่อให้ บรรลุวัตถุประสงค์ของ หน่วยงาน ซึ่งวัตถุประสงค์ของแต่ละกิจกรรมจะต้องสนับสนุน และสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ในระดับ หน่วยงาน เช่น ระบบการประมวลข้อมูลทางการเงินและบัญชี เป็นต้น

๒. ระบุปัจจัยเสี่ยง

ปัจจัยเสี่ยงของหน่วยงานสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ซึ่งปัจจัย เหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ เป้าหมาย หรือผลการดำเนินงานในหน่วยงาน เช่น การเปลี่ยนผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในตำแหน่งที่สำคัญ ๆ บ่อยครั้ง การเปลี่ยนแปลงกฎหมายใหม่ ๆ ของรัฐบาลที่ เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของหน่วยงาน เป็นต้น

เนื่องจากปัจจัยเสี่ยงแต่ละชนิดมีผลกระทบต่อการทำงานและการบรรลุ วัตถุประสงค์ของ หน่วยงานไม่เท่ากัน บางชนิดมีผลกระทบทันที บางชนิดมีผลกระทบในระยะยาว ดังนั้น ผู้บริหารต้องติดตาม พิจารณา และระบุปัจจัยความเสี่ยงที่เกิดขึ้นให้ครอบคลุมทุกประเด็น ปัญหาที่คาดว่าจะเกิด ซึ่งควรครอบคลุมถึง

(๑)ผลกระทบจากปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง อุทสาหกรรม และ สิ่งแวดล้อม ต่อการดำเนินงานของหน่วยงาน

(๒)ปัจจัยความเสี่ยงที่ได้ระบุไว้ในการวางแผน และการประมาณการของหน่วยงาน

(๓) ข้อตรวจพบที่ได้รับจากการตรวจสอบ การสอบทาน การติดตาม และประเมินผล

(๔)ปัจจัยอื่น ๆ ที่มีผลกระทบต่อบรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน เช่น ปัจจัยที่ทำให้การดำเนินงานในอดีตที่ผ่านมาไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ คุณภาพของบุคลากร การเปลี่ยนแปลง บุคลากรที่รับผิดชอบในการบริหารหรือปฏิบัติงาน การเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากเงื่อนไขตามกฎหมาย ระเบียบ และ ข้อกำหนดต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงาน ฯลฯ

๓. การวิเคราะห์และจัดระดับความเสี่ยง

การวิเคราะห์ถึงผลกระทบของปัจจัยเสี่ยงที่มีต่อหน่วยงาน ซึ่งโดยปกติปัจจัยเสี่ยงแต่ละ ปัจจัยมีผลกระทบต่อหน่วยงานมากน้อยไม่เท่ากัน การวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงมีหลายวิธีแตกต่างกัน ผู้บริหาร ควรให้ความสำคัญกับความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ และมีโอกาสเกิดขึ้นบ่อย ๆ จึงควรพิจารณา เลือกใช้วิธีการหรือ เทคนิคที่ใช้วิเคราะห์ให้เหมาะสมกับขนาด ลักษณะการดำเนินงาน เพื่อให้สามารถ ประเมินระดับความสำคัญ ของความเสี่ยงได้ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ รวมทั้งผลเสียหายที่อาจเกิด จากความเสี่ยงนั้น โดยทั่วไป ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยง จะเป็นดังนี้

๓.๑ ประเมินระดับความสำคัญของปัจจัยเสี่ยง คือ การนำปัจจัยเสี่ยงแต่ละปัจจัยมา พิจารณา ถึงความสำคัญว่า หากเกิดขึ้นแล้วมีผลกระทบต่อหน่วยงานมากน้อยแค่ไหน โดยอาจวัดเป็น ระดับน้อย ปานกลางสูง

๓.๒ ประเมินความถี่ที่ปัจจัยเสี่ยงจะเกิดขึ้น คือ การพิจารณาว่าปัจจัยเสี่ยงที่ได้ เรียงลำดับ ความสำคัญไว้แล้ว มีโอกาสที่จะเกิดปัจจัยเสี่ยงนั้น ในระดับน้อยมาก น้อย ปานกลาง สูง การวิเคราะห์โดยการประเมินความสำคัญและการประเมินความถี่ที่ปัจจัยเสี่ยงจะ เกิดขึ้น อาจใช้ผสมผสานกัน เช่น ปัจจัยเสี่ยงบางอย่างมีอัตราความถี่สูง เมื่อเกิดขึ้นแต่ละครั้งสูญเสีย เงินน้อย แต่ถ้า เกิดบ่อย ๆ เข้า โดยรวมอาจมีจำนวนเงินสูงก็จะทำให้เกิดความสำคัญได้

๓.๓ เลือกใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความเสี่ยงที่เหมาะสม โดยบางครั้งอาจไม่จำเป็นต้อง วิเคราะห์ในรูปตัวเลข แต่อาจวิเคราะห์ออกมาเป็นระดับต่าง ๆ เช่น สำคัญมาก ปานกลาง หรือน้อย เป็นต้น

๔. กำหนดวิธีการควบคุมความเสี่ยง

เมื่อหน่วยงานสามารถวิเคราะห์และจัดลำดับความเสี่ยงแล้ว ฝ่ายบริหารควรพิจารณาหาวิธี เพื่อป้องกันความเสี่ยงนั้น ๆ โดยต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ว่าคุ้มกับประโยชน์ที่จะได้รับหรือไม่ ซึ่งในการกำหนดแนวทางในการป้องกันหรือลดความเสี่ยงผู้บริหารควรพิจารณาว่าความเสี่ยงที่เกิดขึ้นนั้นเป็นความเสี่ยงในลักษณะใดเช่น

๔.๑ กรณีที่เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับหน่วยงานโดยรวม ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัยภายนอกที่มีได้อยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บริหาร การป้องกันหรือลดความเสี่ยงกระทำได้โดยการบริหาร ความเสี่ยง ซึ่งมีกลยุทธ์ ดังนี้

(๑) กำหนดโครงสร้างพื้นฐานของการบริหารความเสี่ยง กำหนดผู้รับผิดชอบ กระบวนการบริหารความเสี่ยง และกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างหน้าที่การบริหารความเสี่ยงกับหน้าที่การประเมินความเสี่ยง การบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพจะเริ่มต้นด้วยการกำหนดวัตถุประสงค์ ซึ่งสัมพันธ์กับกลยุทธ์ และโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญ เราจะประเมินความเสี่ยงด้วยการระบุผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น การจัดลำดับความสำคัญ และการวัดผลกระทบของความเสี่ยงเหล่านั้นที่อาจเกิดขึ้นต่อหน่วยงาน

(๒) ประเมินความเสี่ยงของหน่วยงาน กำหนดกรอบแนวคิด ซึ่งจะใช้ระบุความเสี่ยงทั้งหมดที่เป็นไปได้ เพื่อใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการประเมินความเสี่ยง มองภาพรวมของความเสี่ยงที่มีความสำคัญที่สุด ก่อน และจัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสม

(๓) พัฒนากลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงที่จะประสบความสำเร็จ ต้องมีความเกี่ยวเนื่องหรือสอดคล้องกับกลยุทธ์ของหน่วยงานโดยตรง กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง ต้องได้รับการพัฒนาให้เหมาะสมกับความเสี่ยงแต่ละประเภท เช่น กลยุทธ์การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง การลดความเสี่ยง การกระจายความเสี่ยงและการถ่ายโอนความเสี่ยง เป็นต้น

(๔) พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารความเสี่ยง หน่วยงานต้องพัฒนาเทคนิคการบริหารความเสี่ยงอย่างสม่ำเสมอ เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติของหน่วยงาน โดยเฉพาะการบริหารความเสี่ยงในกิจกรรมที่มีความเสี่ยงเฉพาะเรื่อง

(๕) การติดตามประเมินผลกระบวนการบริหารความเสี่ยง เป็นขั้นตอนของหน่วยงาน ต้องอาศัยงานด้านตรวจสอบภายใน โดยในขั้นตอนนี้รวมถึงการติดตามการปฏิบัติงานในหน้าที่อื่น ๆ เช่น การปฏิบัติตามกฎหรือระเบียบ และการให้ความสำคัญต่อสภาพแวดล้อมและความปลอดภัย อย่างไรก็ตาม การบริหารความเสี่ยงที่สัมฤทธิ์ผล หมายถึง การเสาะแสวงหาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น การเชื่อมโยงการประเมินจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการประเมินความเสี่ยงของหน่วยงาน ใน ข้อ (๒) ดังกล่าว

(๖) การพัฒนาหรือปรับปรุงกระบวนการบริหารความเสี่ยง การปรับปรุง และพัฒนาการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการประสบความสำเร็จของหน่วยงานในที่สุด แหล่งข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงการบริหารความเสี่ยงนั้น รวมถึงข้อมูล

สารสนเทศที่ถูกต้อง เชื่อถือได้และข้อมูลที่เกิดจากการสะท้อนความเสี่ยงของหน่วยงาน การปรับปรุง ต้องรวมถึงระบบการวัดเป็นจำนวนหน่วยที่ใช้ได้ในระยะยาว เช่น จำนวน และผลกระทบจากความเสียหายที่ได้รับการจัดการภายใน กระบวนการ ฯลฯ ในการปรับปรุงพัฒนาการบริหารความเสี่ยงนี้ ระบบการวัดผลที่เชื่อถือได้จึงเป็น สิ่งจำเป็น และจะทำให้หน่วยงานสามารถทราบขนาดความเสี่ยง และผลกระทบ ที่หน่วยงานจะสามารถรับ ได้หรือไม่เพียงใด

๔.๒ กรณีที่เป็นความเสี่ยงเกี่ยวกับการควบคุมภายใน ซึ่งเป็นความเสี่ยงที่เกิดจากปัจจัย ภายในและอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บริหาร การป้องกันหรือลดความเสี่ยงกระทำได้โดยจัดให้มี กิจกรรมการ ควบคุมอย่างเพียงพอและเหมาะสม

การกำหนดวิธีการควบคุมเพื่อจัดการให้ความเสี่ยงอยู่ในสภาพที่เป็นผลดีกับหน่วยงานนั้นจะมีลักษณะ การจัดการได้ 5 ลักษณะ คือ

(๑)การจัดการในลักษณะที่ยอมรับในความเสี่ยงนั้น

(๒)การจัดการในลักษณะที่ทำให้ลดความเสี่ยงจากระดับความเสี่ยงสูงไปสู่ระดับความเสี่ยงต่ำ

(๓)การจัดการในลักษณะที่เป็นการกระจายความเสี่ยง

(๔)การจัดการในลักษณะที่เป็นการถ่ายโอนความเสี่ยงหรือโยกย้ายความเสี่ยง

(5)การจัดการในลักษณะที่เป็นการหลีกเลี่ยงความเสี่ยง

การจะใช้วิธีการใดในการจัดการความเสี่ยงดังกล่าวข้างต้น ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและ ความเหมาะสมของการดำเนินงานในหน่วยงานนั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้ การจัดการความเสี่ยงจะต้องคำนึงถึงเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑)ต้องกำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนว่าจะทำอะไร ณ จุดใด

(๒)ต้องปรับเปลี่ยนระบบการบริหารและระบบปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือไม่ อย่างไร ณ จุด

ใด

(๓)กระบวนการจัดการความเสี่ยงเป็นอย่างไร ต้องดำเนินการให้เกิดความชัดเจน และ ต้อง สื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานทราบด้วย

(๔)ต้องมีการรายงานผล เมื่อดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว

หน่วยงานจึงต้องจัดให้มีการประเมินความเสี่ยงอยู่เสมอ และสร้างกลไกช่วยบริหารความเสี่ยง ให้อยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ หรือกำหนดมาตรการการควบคุมที่เหมาะสมต่อไป

๓. กิจกรรมการควบคุม

กิจกรรมการควบคุม เป็นองค์ประกอบหนึ่งของระบบการควบคุมภายในที่หน่วยงานต้องจัดให้ มีขึ้นเพื่อลดความเสี่ยงและทำให้เกิดความคุ้มค่า ตลอดจนให้ฝ่ายบริหารเกิดความมั่นใจในประสิทธิผลของ ระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่

ประเภทการควบคุม กิจกรรมการควบคุมอาจแยกตามความจำเป็นและลักษณะของการ ควบคุม ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการดำเนินงานของหน่วยงานนั้น ๆ เช่น

(๑)การควบคุมในลักษณะการป้องกันการผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในทางปฏิบัติ (Preventive Control) เป็นวิธีการควบคุมที่กำหนดขึ้น เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเสี่ยงและข้อผิดพลาดตั้งแต่แรก โดย

เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงยังไม่เกิดขึ้น เช่น การแบ่งแยกหน้าที่ผู้รับเงิน ผู้จ่ายเงิน และผู้บันทึก บัญชี การกำหนดวงเงินสำหรับผู้มีอำนาจอนุมัติเงินในแต่ละระดับชั้น เป็นต้น

(๒)การควบคุมในลักษณะของการค้นพบข้อผิดพลาด (Detective Control)เป็นการควบคุมที่กำหนดขึ้น เพื่อค้นพบข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน เช่น การทำงานกระหนาบยอดเงินฝากธนาคาร การตรวจนับพัสดุประจำปี การทบทวนการปฏิบัติงานของหน่วยงานในภาพรวม เป็นต้น

(๓)การควบคุมในลักษณะการเสนอแนะ (Suggestive Control) เป็นการควบคุมที่กำหนดขึ้น เพื่อเสนอแนะ ปรับปรุง และพัฒนาระบบการดำเนินงานและระบบการควบคุมภายในให้เหมาะสมกับสถานการณ์

(๔)อื่น ๆ ตามความจำเป็นและเหมาะสมในการดำเนินงานของ

หน่วยงาน

4. สารสนเทศและการสื่อสาร

สารสนเทศ หมายถึง ข้อมูลข่าวสารที่ใช้ในการบริหาร ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับการเงินและ ไม่ใช่การเงินรวมทั้งข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ ทั้งจากแหล่งภายในและภายนอก

การสื่อสาร หมายถึง การรับและส่งข่าวสารระหว่างกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างบุคคลที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในงานที่สัมพันธ์กัน การสื่อสารจะเกิดได้ทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ระบบการสื่อสารที่ดีและมีประสิทธิภาพ ควรเป็นการสื่อสารแบบสองทาง และติดต่อระหว่างหน่วยงานอย่างทั่วถึงครบถ้วน

หน่วยงานควรจัดให้มีระบบสารสนเทศที่สามารถสนองความต้องการของ ผู้ใช้ ข้อมูลอย่างเพียงพอ และเหมาะสมทันต่อการปฏิบัติงาน ตลอดจนการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ข่าวสารที่ถูกต้อง เชื่อถือได้ ทันเหตุการณ์ และสะดวกในการเข้าถึง และปลอดภัย รวมทั้งมีการจัดลำดับความสำคัญ และมีระบบการสื่อสารที่ดีจะส่งผลถึงการบริหารงานของผู้บริหาร โดยเฉพาะข่าวสารที่เป็นสัญญาณบอกเหตุ อันจะ ทำให้ผู้บริหารสามารถแก้ไขปัญหาได้ทันการ และบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

การสื่อสารจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ผู้บริหารต้องจัดให้มีขึ้นและควรเป็นระบบการสื่อสารสองทาง การสื่อสารภายในหน่วยงานที่ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นทางการหรือไม่ก็ตาม จะเป็นผลดีต่อการปฏิบัติงานให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้การสื่อสารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลคือ

(๑)เจ้าหน้าที่ทุกคน ต้องได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของตนอย่างชัดเจน และทันการ ทั้งจากภายในหรือภายนอกหน่วยงาน รวมทั้งข้อมูลข่าวสารที่มีผลต่อความเสี่ยงที่อาจเกิดกับหน่วยงาน เช่น นโยบายของรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงด้านกฎหมายใหม่ ๆ ฯลฯ

(๒)การกำหนดภาระหน้าที่และความรับผิดชอบในแต่ละตำแหน่งงานต้องชัดเจน เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องเข้าใจถึงบทบาทที่เกี่ยวข้องกับงานของตนและของผู้อื่น รวมทั้งให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามระบบการควบคุมที่กำหนดไว้

(๓)การจัดให้มีช่องทางการสื่อสารข้อมูลที่ดีระหว่างผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ทำให้สามารถทำความเข้าใจ และประสานงานกันได้อย่างดี

ในทำนองเดียวกัน ควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารภายนอกหน่วยงาน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการบริหารงานของหน่วยงานด้วย ดังนั้น ประเด็นสำคัญที่ควร ดำเนินการ คือ

(๑) กำหนดช่องทางการสื่อสารกับบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องให้สูงขึ้น

(๒) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานภายนอก ต้องเรียนรู้วัฒนธรรมของหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องด้วย

(๓) ผู้บริหารควรให้ความสนใจในข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะของผู้ตรวจสอบภายนอก

(๔) การติดต่อสื่อสารกับบุคคลภายนอก ต้องมีข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอและสัมพันธ์กัน ในอันที่จะทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และเข้าใจถึงสภาพความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น

สำหรับการควบคุมภายในของระบบสารสนเทศ โดยทั่วไปมักจะเกี่ยวข้องกับการควบคุมการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบการแบ่งแยกงาน การสอบทานความถูกต้องใน การประมวลผล การควบคุมการรับส่งข้อมูลระหว่างระบบงาน และการควบคุมทางด้านผลผลิต เป็นต้น

๕. การติดตามและประเมินผล

การติดตามผล หมายถึง การสอดส่องดูแลกิจกรรมที่อยู่ระหว่างการดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่า การดำเนินงานเป็นไปตามระบบการควบคุมภายในที่กำหนด

การประเมินผล หมายถึง การเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับระบบการควบคุมภายในที่กำหนดไว้ว่ามีความสอดคล้องหรือไม่ เพียงใด และประเมินระบบการควบคุมภายในที่มีอยู่ว่ายังมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในปัจจุบันหรือไม่ รวมทั้งการวิเคราะห์ การหาสาเหตุของความแตกต่างระหว่างแผนงานกับผลการดำเนินงาน สรุปผลและเสนอ ข้อเสนอแนะ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การติดตามและประเมินผล เป็นกระบวนการประเมินความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบงานต่าง ๆ ของหน่วยงาน ซึ่งรวมถึงการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ และการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ในหน่วยงาน ทั้งนี้ เนื่องจากมาตรการต่าง ๆ และระบบการควบคุมภายในมีการเปลี่ยนแปลงหรือต้องพัฒนาตลอดเวลา ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีการติดตามและประเมินผล เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบการควบคุม ภายในว่าอยู่ในระดับที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันเพียงใด

สำหรับความถี่ในการติดตามประเมินผลจะมีมากน้อยเพียงใด ขึ้นกับผลการประเมินความเสี่ยงในเบื้องต้นและผลที่ได้จากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานนั่นเอง การติดตามประเมินผลจะได้ผลดี ควรมีการปฏิบัติดังนี้

๕.๑ มีการสอบทานและรายงานผลเกี่ยวกับประสิทธิผลของแต่ละองค์ประกอบของการควบคุมภายใน ในทุกๆ ด้าน อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นการรายงานจากภายในและจากบุคคลภายนอก เช่น ผู้ตรวจสอบ ผู้ตรวจราชการ ผู้มาติดต่อ โดยเปรียบเทียบกับข้อมูลที่ปฏิบัติงานจริง

๕.๒ จำแนกเรื่องที่จะประเมินผล ซึ่งจะเป็นโยบายช้ต่อการควบคุมภายในเฉพาะจุด เช่น การประเมินประสิทธิภาพภายในหน่วยงาน การประเมินระบบงาน การประเมินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ การประเมินบุคคล เป็นต้น ซึ่งการประเมินควรพิจารณาขอบเขตและความถี่ของการประเมินด้วย เพื่อให้ มั่นใจถึงประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในในเรื่องนั้น ๆ ว่าสามารถป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ โดยเครื่องมือการประเมินผล รวมถึงการตรวจเช็คการตอบแบบสอบถาม และการวิเคราะห์เชิงปริมาณ นอกจากนี้ตัวชี้วัดและการเปรียบเทียบกับผลงานของหน่วยงานอื่น หรือมาตรฐานที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ก็เป็นเครื่องมือช่วยในการประเมินผลได้เช่นกัน

๕.๓ รายงานผลตามข้อเท็จจริงอย่างเป็นอิสระ ไม่ปิดบังสิ่งผิดปกติ

๕.๔ ส่งการให้มีการแก้ไขและติดตามผลอยู่เสมอ

สำหรับการกำหนดรูปแบบการติดตามประเมินผล ควรอยู่ในทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน และควรทำอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้รวมถึงกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการกำหนด กฎหมาย ระเบียบ การบริหารงาน และที่ปรึกษาต่าง ๆ โดยมีวิธีการ เช่น การเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน การตรวจสอบ การกระทบยอด ฯลฯ สำหรับบางโครงการอาจกำหนดรูปแบบการติดตามประเมินผลโดยเฉพาะ แยกต่างหากจากที่ได้ กำหนดการติดตาม ประเมินผลโดยปกติ การติดตามประเมินผลโครงการที่เป็นกรณีเฉพาะ อาจใช้แบบ ประเมินตนเอง การออกแบบควบคุมโดยเฉพาะ การทดสอบ หรืออาจจ้างผู้เชี่ยวชาญหรือ ผู้ตรวจสอบภายนอก มาดำเนินการได้

การติดตามประเมินผลจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น หากมีการสื่อสารกับบุคลากรที่รับผิดชอบงานนั้น ๆ ในหน่วยงาน และกรณีมีเรื่องที่สำคัญควรรายงานต่อผู้บังคับบัญชาระดับสูงด้วย นอกจากนี้การติดตามประเมินผลในระบบการควบคุมภายใน ควรหมายรวมถึงการประเมินผลนโยบาย กฎระเบียบ ระบบงานต่าง ๆ ของหน่วยงานด้วย เพื่อให้มั่นใจว่า

(๑) ได้มีการกำหนดกรอบระยะเวลาการปฏิบัติงานที่เหมาะสมและถูกต้อง และเป็นผลดีต่อการบริหารงานของหน่วยงาน

(๒) ได้มีการตรวจสอบและติดตามผล รวมทั้งรายงานของผู้ตรวจสอบที่ได้สอบทานงาน และตั้งข้อสังเกตไว้ต่อผู้บริหารของหน่วยงาน ข้อสังเกตเหล่านั้น ได้มีการแก้ไขปฏิบัติตามในระยะเวลาที่เหมาะสม

(๓) การดำเนินงานต่าง ๆ สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่หน่วยงานตั้งไว้

(๔) การจัดทำรายงานทางการเงินเป็นไปอย่างถูกต้องเชื่อถือได้

เมื่อได้ติดตามและประเมินผลแล้ว ผู้ประเมินผลจะต้องจัดทำรายงานเสนอผู้บริหารที่รับผิดชอบ โดยการจัดทำรายงานแสดงผลความคลาดเคลื่อนของการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ โดยควรจัดทำชี้แจงหรืออธิบายให้ทราบว่าความแตกต่างระหว่างผลการดำเนินงานจริง กับตัวเลขตามประมาณการเกิดขึ้นเพราะเหตุใด และผู้ใดจะต้องรับผิดชอบกับการที่เกิดผลต่างนั้น และหาวิธีการแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป

การติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องและเป็นประจำ และมีการส่งการให้แก้ไขข้อผิดพลาดอยู่เสมอเป็นหัวใจสำคัญของการควบคุมทางการบริหารการติดตามและประเมินผล ไม่ควรจัดทำเฉพาะกับระบบ หรือมาตรการ ควบคุมภายใน เท่านั้น แต่ควรจัดให้มีการติดตามและประเมินผลกับการปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ทุกด้าน จากผู้รับผิดชอบโดยตรง และอย่างอิสระ หรือโดยผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดมาตรการหรือออกแบบระบบการควบคุมภายใน เพื่อให้สามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเป็นอิสระ เช่น จากการตรวจสอบภายใน อันเป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารในการประเมินผลและติดตามผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น

6. การทบทวนแผนและรายงานผลการบริหารจัดการความเสี่ยง เป็นการทบทวนและรายงานผลตามแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยวิเคราะห์และประเมินผลการบริหารจัดการความเสี่ยงรวมทั้งกิจกรรมหรือการจัดการที่ได้มีการดำเนินการในงวดที่ผ่านมาว่ามีประสิทธิภาพหรือไม่ ถ้ายังมีความเสี่ยงเหลืออยู่หรือพบความเสี่ยงที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น จากการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อม วิธีการปฏิบัติงาน เป็นต้น เพื่อใช้ในการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงในงวดถัดไป

บทที่ 4

แผนการบริหารจัดการความเสี่ยงของเทศบาลตำบลบึงสำโรง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

4.1 การประเมินระดับความเสี่ยง

ข้อมูลที่ได้จากการประเมินความเสี่ยงจะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าสมควรจะนำมาทำเป็นมาตรการจัดการความเสี่ยงหรือไม่ โดยความเสี่ยงที่จะนำมากำหนดมาตรการจัดการความเสี่ยงนั้นควรอยู่ในระดับ "H" และ "E" ซึ่งเป็นความเสี่ยงในระดับสูง และสูงมากที่อาจส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของวัตถุประสงค์ของหน่วยงานได้จึงมีความจำเป็นต้องป้องกันความเสี่ยงและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นตามเป้าหมายของการบริหารความเสี่ยงที่เมื่อดำเนินการแล้วระดับความเสี่ยงต้องลดลงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ไม่กระทบต่อวัตถุประสงค์ของหน่วยงานตามตาราง (Risk Matrix ตามแนวคิดของ COSO ดังนี้

ตาราง Risk Matrix ตามแนวคิดของ COSO
ระดับโอกาสที่จะเกิดขึ้น

5	M	5	H	10	H	15	E	20	E	25
4	M	4	M	8	H	12	H	16	E	20
3	L	3	M	6	M	9	H	12	E	15
2	L	2	M	4	M	6	M	8	H	10
1	L	1	L	2	M	3	M	4	H	5
		1		2		3		4		5

ระดับผลกระทบ

“ระดับความเสี่ยง” (ระดับความเสี่ยง = ระดับโอกาสที่จะเกิดขึ้น x ระดับผลกระทบ)

ผลคุณนำมาเทียบกับตาราง Risk Matrix ตามแนวคิดของ COSO ตามแถบสี แบ่งเป็น 4 ระดับ ดังนี้

“L” (Low)	ในช่องแถบ “ สีเขียว ”	ถือเป็นความเสี่ยงระดับ	“น้อยถึงน้อยที่สุด”
“M”(Medium)	ในช่องแถบ “ สีเหลือง ”	ถือเป็นความเสี่ยงระดับ	“ปานกลาง”
“H”(High)	ในช่องแถบ “ สีส้ม ”	ถือเป็นความเสี่ยงระดับ	“สูง”
“E”(Extreme)	ในช่องแถบ “ สีแดง ”	ถือเป็นความเสี่ยงระดับ	“สูงมาก”

“โอกาส” หมายถึง ระดับของโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงโดยใช้ระดับคะแนนเทียบจากราง “เกณฑ์การเปรียบเทียบระดับโอกาส” โดยเทียบระดับการเกิดเหตุการณ์ของ”แนวทางการพิจารณาระดับความเป็นไปได้ในการเกิดขึ้นของเหตุการณ์ความเสี่ยง”กับ ช่องคะแนน(L) “ ทางซ้ายมือสุด ดังนี้

เกณฑ์การเปรียบเทียบระดับโอกาส

L = ระดับโอกาส(Lilelihood Scoring)

คะแนน (L)	แนวทางการพิจารณาระดับความเป็นไปได้ในการเกิดขึ้นของเหตุการณ์ความเสี่ยง				
	ระดับโอกาส	การดำเนินโครงการ	การปฏิบัติงานประจำ	เทียบกับครั้งของการดำเนินการ	ปริมาณ %ของการดำเนินการ
5	สูงมาก	เกิดขึ้นแน่นอน	เกิดขึ้นเกือบทุกครั้ง	เกือบทุกครั้งของการดำเนินงาน	50%
4	สูง	เกิดขึ้นได้เสมอ	เกิดขึ้นเป็นประจำ	ปีละหลายครั้ง	40%
3	ปานกลาง	เกิดขึ้นได้บ้าง	เกิดขึ้นหลายครั้ง	เกิดขึ้นทุกปี	30%
2	น้อย	เกิดขึ้นได้น้อย	อาจเกิดขึ้นบ้าง	เกิดขึ้นได้ในช่วง 1-2ปี	20%
1	น้อยมาก	เกิดขึ้นได้ยาก	แทบไม่เกิดขึ้นเลย	ไม่เกิดขึ้นเลยในช่วง3 ปี	10%

“ผลกระทบ” หมายถึง ระดับผลกระทบของเหตุการณ์ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจะกระทบต่อความสำเร็จของวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน โดยให้เทียบระดับของผลกระทบตามตาราง “เกณฑ์เปรียบเทียบระดับผลกระทบ” เทียบระดับการเกิดผลกระทบในช่อง”แนวทางการพิจารณาระดับความเป็นไปได้ในการเกิดขึ้นของเหตุการณ์ความเสี่ยง”กับช่อง”คะแนน(l)” ซ้ายมือ ดังนี้

4.2 เกณฑ์เปรียบเทียบระดับผลกระทบ

I = ระดับผลกระทบ (Impact Scoring)

คะแนน (I)	ระดับ ผลกระทบ	แนวทางการพิจารณาผลกระทบในแต่ละความเสี่ยงต่อเป้าหมายความสามารถหรือผลดำเนินงานขององค์กร								
		หน้าที่ความ รับผิดชอบ	เป้าหมาย ผลผลิต/ผลลัพธ์	ผลคะแนน ตามตัวชี้วัด	มูลค่าความเสียหาย ที่อาจเกิดขึ้น	สูญเสียโอกาส	ความพึงพอใจ/ ความเชื่อถือของ ผู้รับบริการ	ชื่อเสียงองค์กร	การ ดำเนินการ	งบประมาณที่ สูญเสีย
5	สูงมาก	หน้าที่ความ รับผิดชอบ หลักเสียหาย	ต่ำกว่าเป้าหมาย มากที่เคยทำมา	1 คะแนน	องค์กรไม่สามารถ รับผิดชอบได้	ต้องหยุด ดำเนินการ ช่วงเวลาหนึ่ง	มีการร้องเรียน	มีการเผยแพร่ ทางสื่อ	ร้ายแรง	ตั้งแต่ 1,00,001 – 10,000,000 บาท
4	สูง	หน้าที่ความ รับผิดชอบ สำคัญเสียหาย	ต่ำกว่าเป้าหมาย อย่างมีนัยสำคัญ	2 คะแนน	ต้องยกเลิกบาง โครงการเพื่อจัดสรร งบประมาณ	ต้องหยุด ดำเนินการ ภายใน 1-2 วัน	ผู้รับบริการไม่พอใจ	มีการเผยแพร่ ข่าวทาง หนังสือพิมพ์	กระทบ มาก	ตั้งแต่ 500,001- 1,000,000 บาท
3	ปานกลาง	หน้าที่ความ รับผิดชอบ เสียหาย	ต่ำกว่าเป้าหมาย ชัดเจน	3 คะแนน	กระทบต่อการ จัดสรรงบประมาณ ภายใน	ต้องหยุด ดำเนินการ ภายใน 1 วัน	ไม่สามารถ ดำเนินการได้ตาม ข้อกำหนด	มีข่าวลือออกไป นอกองค์กร	กระทบ ปานกลาง	ตั้งแต่ 100,001- 500,000 บาท
2	น้อย	บางส่วนของ หน้าที่ความ รับผิดชอบ เสียหาย	ต่ำกว่าเป้าหมาย เล็กน้อย	4คะแนน	กระทบต่อการ จัดสรรงบประมาณ ในระดับสำนัก/กอง	หยุดแก้ไข เล็กน้อย	กระทบต่อคุณภาพ การให้บริการ	มีข่าวลือภายใน องค์กร	กระทบ เล็กน้อย	ตั้งแต่ 10,001- 100,000 บาท
1	น้อยมาก	ไม่เกี่ยวข้อง โดยตรง	ยังคงได้ตาม เป้าหมาย	5 คะแนน	สามารถยอมรับได้	การดำเนินการ ล่าช้า	กระทบต่อคุณภาพ การให้บริการ เล็กน้อย	อาจส่งผลต่อ ชื่อเสียงได้	ละเลยได้	ไม่เกิน 10,000 บาท

การใส่ระดับผลกระทบ ให้แยกผลกระทบตามด้านของความเสี่ยง 4 ด้าน ได้แก่

(1) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/กฎระเบียบ(Compliance Risk:C) ตัวอักษร “ C ” ถ้าผลกระทบทำให้เกิดความเสี่ยงด้านนี้ให้ใส่คะแนนในช่อง “ C ” เป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ/การปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับแนวปฏิบัติต่างๆ เช่น การบังคับใช้กฎหมายหมายที่ออกมาใหม่ๆไม่สอดคล้องกับการนำกฎหมายไปใช้ การเปลี่ยนแปลงกฎหมายใหม่เป็นจำนวนมาก การไม่ควบคุมกำกับดูแลตรวจสอบความถูกต้องของการดำเนินการตามกฎหมาย ระเบียบ เป็นต้น

(2) ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (Strategic Risk : S) ตัวอักษร “ S ” ถ้าผลกระทบทำให้เกิดความเสี่ยงด้านนี้ให้ใส่คะแนนลงในช่อง “ S ” เป็นความเสี่ยงที่จะส่งผลกระทบต่อความสำเร็จตามเป้าหมายของนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ เช่น นโยบายไม่ต่อเนื่อง มีการเปลี่ยนแปลงและเริ่มต้นใหม่เป็นระยะ หรืองาน/โครงการตามนโยบายมีการเปลี่ยนแปลงไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดส่งผลให้สูญเสียทรัพยากรที่ได้ดำเนินการไปก่อนแล้ว เกิดความล่าช้า ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายและระยะเวลาตามที่กำหนด เป็นต้น

(3) ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (Operational Risk : O) ตัวอักษร “ O ” ถ้าผลกระทบทำให้เกิดความเสี่ยงด้านนี้ให้ใส่คะแนนลงในช่อง “ O ” เป็นความเสี่ยงที่กระทบต่อการดำเนินงาน ผลการปฏิบัติงานของหน่วยงาน เช่น การโยกย้ายข้าราชการบ่อยทำให้บุคลากรไม่มีประสบการณ์และความรู้ในงานที่ปฏิบัติ ส่งผลให้เกิดความผิดพลาดหรือความเสียหายกับประชาชนผู้รับบริการได้ การที่อยู่ตำแหน่งและงานเดิมเป็นเวลานานอาจทำให้เกิดการทุจริตหรือประพฤติมิชอบในหน้าที่ได้ การประเมินผลการปฏิบัติราชการไม่มีมาตรฐานและสอดคล้องกับแผนงานปฏิบัติราชการ และแผนพัฒนารายบุคคล บุคลากรไม่สามารถใช้งานโปรแกรมได้เต็มความสามารถที่โปรแกรมรองรับการทำงานได้ เป็นต้น

(4) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk : F) ตัวอักษร “ F ” ถ้ากระทบทำให้เกิดความเสี่ยงด้านนี้ให้ใส่คะแนนลงในช่อง “ F ” เป็นความเสี่ยงที่ส่งผลด้านการเงิน การบัญชีและพัสดุ เช่น ระบบการควบคุมภายในไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้มีการเบิกจ่ายเงินผิดพลาด คลาดเคลื่อน การเบิกจ่ายในโครงการผิดพลาดผู้บริหารและผู้ตรวจสอบและควบคุมภายในระบบการเงินและบัญชีไม่มีประสบการณ์และความรู้ไม่เพียงพอที่จะสามารถตรวจระบบความผิดพลาดและแก้ไขให้ถูกต้องได้ การจัดซื้อจัดจ้างในราคาที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

ความเสี่ยงที่มีอยู่ /ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความเสี่ยงที่มีอยู่ /มาตรการจัดการความเสี่ยง/ตัวชี้วัดความเสี่ยง

ประกอบด้วย

ความเสี่ยงที่มีอยู่ หมายถึง ความเสี่ยงของงาน/โครงการกระบวนการที่ยังมีอยู่ที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน 4 ด้าน ดังนี้

1. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/ระเบียบ
2. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์
3. ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน
4. ความเสี่ยงด้านการเงิน

ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความเสี่ยงที่มีอยู่ หมายถึง ข้อมูลผลที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นในทางลบหากมี “ความเสี่ยงที่มีอยู่” เป็นการอธิบายผลกระทบความเสี่ยงที่เกิดขึ้นในข้อมูล “การประเมินระดับความเสี่ยง”

มาตรการการจัดการความเสี่ยง หมายถึง วิธีการหรือแนวทางการแก้ไขเพื่อทำให้ “ความเสี่ยงที่มีอยู่” และ “ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความเสี่ยงที่มีอยู่” หดไปหรือลดน้อยในระดับที่ยอมรับได้

“ ตัวชี้วัดความเสี่ยง ” หมายถึง ข้อมูลที่มีลักษณะเป็นตัวบ่งชี้หรือเกณฑ์หรือมาตรฐานมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการระบุหรือเปรียบเทียบเพื่อที่จะแสดงว่ามาตรการจัดการความเสี่ยงสามารถลดความเสี่ยงที่มีอยู่และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากความเสี่ยงที่มีอยู่ เช่น จำนวนหน่วยงานที่มีความรู้ความเข้าใจจนนำการบริหารความเสี่ยงไปใช้เป็นเครื่องมือในการป้องกันความผิดพลาดหรือความเสียหายของหน่วยงาน

การบริหารจัดการความเสี่ยงที่สอดคล้องกับหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ.2562 เพื่อให้ได้มีการดำเนินการให้ครอบคลุมเป็นไปตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ดังกล่าว จึงจัดทำรายงานผลการจัดการความเสี่ยงและทบทวนแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปี พ.ศ. 2564 ดังนี้

4.3 การระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงตามยุทธศาสตร์
แผนบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564

วัตถุประสงค์	ความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยง	กิจกรรม	การจัดการที่มีอยู่	ประเภทความเสี่ยง	ความเสี่ยงเกิดจากปัจจัย		ระดับความเสี่ยง			กลยุทธ์ที่ใช้จัดการรับความเสี่ยง	แผนการจัดการความเสี่ยง	ผู้รับผิดชอบและระยะเวลาแล้วเสร็จ	
					ภายใน	ภายนอก	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง				
1.ยุทธศาสตร์ด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริหารจัดการน้ำ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม													
แผนงานเคหะและชุมชน 1.1 เพื่อให้ประชาชนได้ใช้ถนนได้อย่างสะดวกและปลอดภัย	งบประมาณที่ได้รับจัดสรรมีความล่าช้าส่งผลให้การก่อสร้างไม่แล้วเสร็จภายในปีงบประมาณ	การก่อสร้างถนนคสล.และถนนลูกรัง	วางแผนการก่อสร้างเป็นรอบๆตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร	ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (O)		√	3	3	9	ปานกลาง	ยอมรับ/ควบคุม/หลีกเลี่ยง	-	กองช่าง ม.ค.64- ก.ย. 64
1.2.เพื่อป้องกันน้ำท่วมขังไม่ให้ไหลเข้าบ้านเรือนประชาชนและสามารถระบายลงสู่ที่ราบลุ่มได้	สถานที่ในการดำเนินการติดบ้านเรือนของประชาชนและไม่ได้มีการอนุญาตไว้	การก่อสร้างรางระบายน้ำ	ขออนุญาตเจ้าของพื้นที่ให้ถูกต้องก่อนการดำเนินการ	ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (O)		√	2	3	6	ปานกลาง	ยอมรับ/ควบคุม/	-	กองช่าง ม.ค.64- ก.ย. 64

วัตถุประสงค์	ความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยง	กิจกรรม	การจัดการที่มีอยู่	ประเภทความเสี่ยง	ความเสี่ยงเกิดจากปัจจัย		ระดับความเสี่ยง			กลยุทธ์ที่ใช้จัดการรับความเสี่ยง	แผนการจัดการความเสี่ยง	ผู้รับผิดชอบและระยะเวลาแล้วเสร็จ
					ภายใน	ภายนอก	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง			
1.ยุทธศาสตร์ด้านโครงสร้างพื้นฐาน บริหารจัดการน้ำ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(ต่อ)												
1.3 เพื่อให้ประชาชนมีน้ำในการทำการเกษตรและน้ำในการอุปโภคบริโภคอย่างเพียงพอ	มีพื้นที่ติดแม่น้ำชีแต่สถานที่กักเก็บน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการ	การสูบน้ำช่วยเหลือประชาชน/ก่อสร้างฝายน้ำล้น /การผลิตน้ำประปา	สูบน้ำเข้ามากักเก็บไว้ในช่วงฤดูน้ำหลาก	ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (O)		√	3	3	9 ปานกลาง	ยอมรับลด	-	งานป้องกันฯ/กองช่าง ม.ค.64-ก.ย.64
แผนงาน สาธารณสุข 1.4.เพื่อสร้างจิตสำนึกในการรักษาสีน้ำจืด	เกิดการแพร่ระบาดของโรคเกิดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายเกิดปัญหาขยะ	การขับเคลื่อนจังหวัดสะอาด	บูรณาการกับรพ. สต. และอสม.ในพื้นที่	ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (O)		√	3	3	9 ปานกลาง	ยอมรับลด	-	กองสาธารณสุขฯ ม.ค.64-ก.ย.64
1.5 เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีการคัดแยกขยะในครัวเรือน	1.ไม่มีที่กำจัดขยะมูลฝอย 2.ประชาชนบางครัวเรือนยังขาดจิตสำนึกและไม่คัดแยกขยะ	การขับเคลื่อนจังหวัดสะอาด	1.วางแผนการทำงานร่วมกันกับภาคีเครือข่าย 2. ทำหนังสือประชาสัมพันธ์	ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (O)		√	2	3	6 ปานกลาง	ควบคุม/ลด	1. รณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วม 2. ร่วมกิจกรรมรณรงค์การคัดแยกขยะ	กองสาธารณสุขฯ ม.ค.64-ก.ย.64
วัตถุประสงค์	ความเสี่ยงและ	กิจกรรม	การจัดการที่มีอยู่	ประเภท	ความเสี่ยงเกิดจาก		ระดับความเสี่ยง			กลยุทธ์ที่ใช้	แผนการจัดการ	ผู้รับผิดชอบ

	ปัจจัยเสี่ยง		มีอยู่	ความเสี่ยง	ปัจจัย			โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง	จัดการรับความเสี่ยง	ความเสี่ยง	และระยะเวลาแล้วเสร็จ
					ภายใน	ภายนอก							
2. ยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจและอาชีพ													
แผนงาน การเกษตร													
1. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่	1.ไม่มีวิทยากร เฉพาะทาง 2. ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือไม่ให้ความสำคัญ	การอบรมให้ความรู้ประชาชน	1.ประชาชนสัมพันธ์ 2. เปลี่ยนกลุ่มเป้าหมาย	ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (๐)		√	3	2	6 ปานกลาง	ยอมรับลด	-	งานส่งเสริมการเกษตร ม.ค.64-ก.ย.64	
2. เพื่อส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้เรื่องเกษตรอินทรีย์แบบปลอดภัย	1.ประชาชนยังไม่ตระหนักถึงอันตรายจากการใช้สารเคมี 2. ไม่มีบุคลากรด้านการเกษตร	อบรมให้ความรู้แก่ประชาชน	1.ประชาชนสัมพันธ์ 2.ให้ความรู้เป็นรายบุคคล	ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (๐)		√	4	4	16 สูง	ควบคุม/ลด	1. มอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบงานเกษตร 2. ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย		

วัตถุประสงค์	ความเสี่ยงและ	กิจกรรม	การจัดการที่	ประเภท	ความเสี่ยงเกิดจาก	ระดับความเสี่ยง	กลยุทธ์ที่ใช้	แผนการจัดการ	ผู้รับผิดชอบ
--------------	---------------	---------	--------------	--------	-------------------	-----------------	---------------	--------------	--------------

	ปัจจัยเสี่ยง		มีอยู่	ความเสี่ยง	ปัจจัย			โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง	จัดการรับความเสี่ยง	ความเสี่ยง	และระยะเวลาแล้วเสร็จ
					ภายใน	ภายนอก							
3.ยุทธศาสตร์พัฒนาสังคมสุขภาพอนามัย การศึกษา ศาสนาวัฒนธรรมและการกีฬา													
3.1แผนงาน สาธารณสุข 1 เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับโรคระบาดและโรคอุบัติใหม่	1.การแก้ไขปัญหาการเกิดโรคระบาดล่าช้ากว่าปกติ 2. เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอต่อปริมาณงาน	การควบคุมการแพร่ระบาดของโรคอุบัติใหม่หรือโรคประจำถิ่น	1.วางแผนการทำงานร่วมกันกับภาคีเครือข่าย 2. จัดทำหนังสือประชาสัมพันธ์	ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (O)	√		4	4	16 สูง	ควบคุม/ลด	1.จัดประชุม/อบรมเครือข่ายภาคีสุขภาพในพื้นที่ 2. รณรงค์ให้ประชาชนมีส่วนร่วม 3. จัดส่งบุคลากรเข้าร่วมการอบรม 4.สรรหาบุคลากรที่มีตามแผนอัตรากำลังสามปี	กองสาธารณสุขฯ ม.ค.64-ก.ย.64	
2. เพื่อให้ความรู้แก่กลุ่มอาสาโรคพิษสุนัขบ้า	1.ความไม่ชัดเจนของนโยบาย 2. ความซ้ำซ้อนของภารกิจระหว่างหน่วยงาน	การควบคุมการแพร่ระบาดของโรคพิษสุนัขบ้า	1. ใช้จ่ายจากเงินงปม.ของท้องถิ่น 2. ขอความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย (C)		√	3	2	6 ปานกลาง	ยอมรับ/ลด	1.ขอความร่วมมือกับอาสาปศุสัตว์ในพื้นที่ 2. รณรงค์ให้ประชาชนตระหนักเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้า	กองสาธารณสุขฯ ม.ค.64-ก.ย.64	

วัตถุประสงค์	ความเสี่ยงและ	กิจกรรม	การจัดการที่	ประเภท	ความเสี่ยงเกิดจาก	ระดับความเสี่ยง	กลยุทธ์ที่ใช้	แผนการจัดการ	ผู้รับผิดชอบ
--------------	---------------	---------	--------------	--------	-------------------	-----------------	---------------	--------------	--------------

	ปัจจัยเสี่ยง		มีอยู่	ความเสี่ยง	ปัจจัย			โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง	จัดการรับความเสี่ยง	ความเสี่ยง	และระยะเวลาแล้วเสร็จ
					ภายใน	ภายนอก							
3.ยุทธศาสตร์พัฒนาสังคมสุขภาพอนามัย การศึกษา ศาสนาวัฒนธรรมและการกีฬา													
3.2แผนงาน													
การศึกษา													
1 เพื่อให้เด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการ 4 ด้าน ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีสุขภาพแข็งแรงเจริญเติบโตตามวัย	1.งบประมาณมีจำนวนจำกัด 2.บุคลากรขาดทักษะในการสร้างเสริมประสบการณ์	การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยผ่านสื่อต่างๆ	1.จัดหาวัสดุสื่อให้เอื้อต่อการเรียนรู้ 2. รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาและผู้ปกครอง	ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (O)	√	√	3	2	6 ปานกลาง	ยอมรับ หลีกเลี่ยง	1.ประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีจิตศรัทธาบริจาคปัจจัยหรือส่งของ 2. จัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมเพิ่มประสบการณ์	กองการศึกษา ม.ค.64- ก.ย.64	
2. เพื่อให้การอุดหนุน ศพด.และโรงเรียนสังกัด สพฐ. มีความถูกต้อง	การรายงานจำนวนเด็กไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง	การเบิกจ่ายงบประมาณหมวดเงินอุดหนุนให้หน่วยงานอื่น	ตรวจสอบข้อมูลจำนวนเด็กก่อนการเบิกจ่าย	ความเสี่ยงด้านการเงิน (F)		√	3	3	9 ปานกลาง	ยอมรับ/ ควบคุม	1.ตรวจสอบรายชื่อก่อนเบิกจ่าย 2.ตรวจสอบจากการขึ้นทะเบียนเด็กของโรงเรียนฯ	กองการศึกษา ม.ค.64- ก.ย.64	

วัตถุประสงค์	ความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยง	กิจกรรม	การจัดการที่มีอยู่	ประเภทความเสี่ยง	ความเสี่ยงเกิดจากปัจจัย		ระดับความเสี่ยง			กลยุทธ์ที่ใช้จัดการรับความเสี่ยง	แผนการจัดการความเสี่ยง	ผู้รับผิดชอบและระยะเวลาแล้วเสร็จ	
					ภายใน	ภายนอก	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง				
3.ยุทธศาสตร์พัฒนาลังคมสุขภาพอนามัย การศึกษา ศาสนาวัฒนธรรมและการกีฬา													
3.3แผนงานการศาสนาวัฒนธรรมและนันทนาการ													
1 เพื่อเป็นการส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น	1.การเบิกจ่ายเงินฯ 2. ไม่มีข้าราชการในกองการศึกษา	การเบิกจ่ายเงินโครงการฯ	1.จัดวาง/ตรวจสอบการเบิกจ่ายให้รอบคอบ 2.แต่งตั้งขรก.กองอื่นรักษาราชการแทน	ความเสี่ยงด้านการการเงิน (F)	√	√	3	2	6	ปานกลาง	ยอมรับควบคุม	1.ตรวจสอบการเบิกจ่ายอย่างเข้มและแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนจากผู้มีความรู้ 2. สรรหาบุคลากร	กองการศึกษา ม.ค.64- ก.ย.64
2. เพื่อส่งเสริมการออกกำลังกายของเยาวชนและประชาชนในพื้นที่	ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมหรือหากมีการจัดก็มีปัจจัยเรื่องการทะเลาะวิวาท	การดำเนินโครงการ	ประชุมผู้นำชุมชนก่อนการดำเนินโครงการ	ความเสี่ยงด้านการดำเนินงาน (o)		√	3	3	9	ปานกลาง	ยอมรับ/ลด	1.ประชุมผู้นำชุมชนฯ 2.ประชาสัมพันธ์ 3. รณรงค์ผ่านเสียงตามสาย	กองการศึกษา ม.ค.64- ก.ย.64

วัตถุประสงค์	ความเสี่ยงและ	กิจกรรม	การจัดการที่	ประเภท	ความเสี่ยงเกิดจาก	ระดับความเสี่ยง	กลยุทธ์ที่ใช้	แผนการจัดการ	ผู้รับผิดชอบ
--------------	---------------	---------	--------------	--------	-------------------	-----------------	---------------	--------------	--------------

	ปัจจัยเสี่ยง		มีอยู่	ความเสี่ยง	ปัจจัย			โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง	จัดการรับความเสี่ยง	ความเสี่ยง	และระยะเวลาแล้วเสร็จ
					ภายใน	ภายนอก							
3.ยุทธศาสตร์พัฒนาสังคมสุขภาพอนามัย การศึกษา ศาสนาวัฒนธรรมและการกีฬา													
3.4แผนงานสร้าง													
ความเข้มแข็งของ													
ชุมชน													
1. เพื่อให้การส่งเสริมประชาชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น	ประชาชนยังต้องการทักษะในการประกอบอาชีพเสริม	1.จัดกิจกรรมอบรมอาชีพ 2. เยี่ยมบ้าน	1.อบรมให้ความรู้ 2. ค้นหาผู้เดือดร้อนไร้ที่พึ่ง	ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (s)		√	3	2	6 ปานกลาง	ยอมรับลด	-	นักพัฒนา ม.ค.64- ก.ย.64	
2.เพื่อยุติความรุนแรงต่อเด็กและสตรี	ยังปรากฏความรุนแรงต่อเด็กและสตรี	ส่งเสริมให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชนและสตรีให้ยุติความรุนแรง	1. ประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2.บูรณาการกับผู้นำชุมชนและส่วนราชการ	ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (s)		√	2	3	6 ปานกลาง	ยอมรับ/ควบคุม	-	นักพัฒนา ม.ค.64- ก.ย.64	

	ปัจจัยเสี่ยง		มีอยู่	ความเสี่ยง	ปัจจัย			โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง	จัดการรับความเสี่ยง	ความเสี่ยง	และระยะเวลาแล้วเสร็จ
					ภายใน	ภายนอก							
3.ยุทธศาสตร์พัฒนาสังคมสุขภาพอนามัย การศึกษา ศาสนาวัฒนธรรมและการกีฬา													
3.5แผนงานการรักษาความสงบภายใน													
1. เพื่อป้องกันและลดอุบัติเหตุบนท้องถนน	การจราจรในช่วงเทศกาล	การอำนวยความสะดวกแก่ผู้สัญจรบนท้องถนน	จัดเวรรักษาความปลอดภัยตลอดภัยทางถนน	ความเสี่ยงด้านกลยุทธ (s)		√	3	2	6 ปานกลาง	ยอมรับควบคุม	-	จพง.ป้องกันฯ ม.ค.64-ก.ย.64	
2. เพื่อป้องกันปัญหาด้านสาธารณสุขภัย	เกิดภัยแล้ง หรือน้ำท่วม	การป้องกันการเกิดภัยให้แก่ประชาชน	บรรเทาความเดือดร้อนตามหนังสือที่ร้องขอ	ความเสี่ยงด้านกลยุทธ (s)		√	2	3	6 ปานกลาง	ยอมรับ/ควบคุม	-	จพง.ป้องกัน ม.ค.64-ก.ย.64	

	ปัจจัยเสี่ยง		มีอยู่	ความเสี่ยง	ปัจจัย			โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง	จัดการรับความเสี่ยง	ความเสี่ยง	และระยะเวลาแล้วเสร็จ
					ภายใน	ภายนอก							
4.ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารราชการตามหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี													
4.1แผนงาน บริหารงานทั่วไป													
1. เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้และทักษะในการปฏิบัติงาน	1.พนักงานขาดทักษะและความรู้ 2.ระเบียบ/กฎหมายมีจำนวนมากต่อการปฏิบัติงาน 3.กฎหมายออกใหม่ๆซึ่งไม่สามารถเข้าใจได้อย่างถ่องแท้	ให้การความรู้แก่บุคลากร	1. ส่งอบรม 2.ศึกษาเอง	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/ระเบียบ (C)	√	√	3	3	9 ปานกลาง	ยอมรับควบคุมลด	1. จัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมตามหลักสูตรที่มีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงาน 2. ใช้หลักการพี่สอนน้อง 3. สอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ	งานการเจ้าหน้าที่ฯ ต.ค..63- ก.ย.64	
2. เพื่อให้การการจัดเก็บรายได้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบ หนังสือสั่งการ ที่เกี่ยวข้อง	ผู้ชำระภาษีส่วนใหญ่ ไม่มายื่นชำระภาษีตามที่กำหนดและเอกสารสิทธิของประชาชนบางรายไม่ชัดเจน	การจัดเก็บภาษี	1.จัดทำป้ายประชาสัมพันธ์ 2.จัดทำหนังสือเร่งรัด	ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย/ระเบียบ (C)		√	3	4	12 สูง	ลด	1.จัดทำหนังสือเร่งรัด 2.สร้างความเข้าใจในการยื่นเสียภาษี 3.จัดให้มีบริการนอกสถานที่	จพง.จัดเก็บฯ ม.ค.64- ก.ย.64	
วัตถุประสงค์	ความเสี่ยงและ	กิจกรรม	การจัดการที่	ประเภท	ความเสี่ยงที่เกิดจาก		ระดับความเสี่ยง			กลยุทธ์ที่ใช้	แผนการจัดการ	ผู้รับผิดชอบ	

	ปัจจัยเสี่ยง		มีอยู่	ความเสี่ยง	ปัจจัย			จัดการรับ ความเสี่ยง	ความเสี่ยง	และระยะเวลา แล้วเสร็จ		
					ภายใน	ภายนอก	โอกาส				ผลกระทบ	ระดับความ เสี่ยง
4.ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารราชการตามหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี												
4.1แผนงาน บริหารงานทั่วไป	1.การอุดหนุนฯอาจ มีความซ้ำซ้อน 2.การอุดหนุนไม่ได้ อยู่ภายใต้อำนาจ หน้าที่ 3.การกำกับดูแลไม่ เป็นไปตามอำนาจที่ กฎหมายกำหนด	การ อุดหนุน ส่วน ราชการอื่น หรือ อปท.	1.ศึกษา ระเบียบฯ 2. อุดหนุน ตาม สถานะการ คลังที่มีอยู่	ความเสี่ยง ด้านการ ปฏิบัติตาม กฎหมาย/ ระเบียบ (C)		√	3	3	9 ปานกลาง	ยอมรับ ควบคุม ลด	-	งานนโยบาย และแผน ม.ค.64- ก.ย.64
แผนงานงบกลาง 1.เพื่อให้การ	ผู้มิสิทธิไม่ให้ ความสำคัญในการ รับบริการต่างๆ ภายในระยะเวลาที่ กำหนด ทำให้งาน ล่าช้า	การ จ่ายเงิน เบี้ยยังชีพ	1.กำหนด เจ้าหน้าที่ รับผิดชอบ ในการขึ้น ทะเบียน 2. ประชาสัมพ ณ์ให้ ประชาชน ทราบ	ความเสี่ยง ด้านการ การเงิน (F)		√	3	4	12 สูง	ลด	1.ให้กำนัน/ผญ. บ้าน ประชาสัมพันธ์ 2.จัดให้มีการ บริการนอก สถานที่ 3.ตรวจสอบ รายชื่อผู้มีสิทธิ ก่อนการเบิกจ่าย	นักพัฒนา ชุมชน ต.ค.63- ก.ย.64

วัตถุประสงค์	ความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยง	กิจกรรม	การจัดการที่มีอยู่	ประเภทความเสี่ยง	ความเสี่ยงเกิดจากปัจจัย		ระดับความเสี่ยง			กลยุทธ์ที่ใช้จัดการรับความเสี่ยง	แผนการจัดการความเสี่ยง	ผู้รับผิดชอบและระยะเวลาแล้วเสร็จ	
					ภายใน	ภายนอก	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง				
ด้านทรัพยากร													
1. เพื่อให้มีการใช้ทรัพย์สินของเทศบาลเป็นไปตามระเบียบฯที่เกี่ยวข้อง	1. การใช้รถฯ 2.การควบคุมเลขไมล์ 3.การควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง	การใช้รถยนต์ประเภทต่างๆ	1.กำหนดให้ผู้ใช้รถตรวจสอบเลขไมล์กับอัตราการใช้น้ำมันทุกเดือน 2.ให้ความรู้เกี่ยวกับการทุจริตและผลประโยชน์ทับซ้อน	ด้านการดำเนินงาน (0)	√		3	3	9 ปานกลาง	ยอมรับควบคุมลด	-	ทุกกอง ม.ค.64- ก.ย. 64	
	1.ไม่มีการเก็บรักษาวัสดุอุปกรณ์ให้เรียบร้อย	การใช้วัสดุอุปกรณ์สำนักงาน	วางหลักเกณฑ์การใช้การยืมให้ชัดเจน แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบและกำกับดูแลเบิกจ่ายวัสดุแต่ละกองฯ	ด้านการดำเนินงาน (0)	√		3	3	9 ปานกลาง	ยอมรับควบคุมลด	-	ทุกกอง ม.ค.64- ก.ย. 64	
วัตถุประสงค์	ความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยง	กิจกรรม	การจัดการที่มีอยู่	ประเภทความเสี่ยง	ความเสี่ยงเกิดจาก						กลยุทธ์ที่ใช้จัดการรับ	แผนการจัดการความเสี่ยง	ผู้รับผิดชอบและระยะเวลา

					ภายใน	ภายนอก	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความ เสี่ยง	ความเสี่ยง		แล้วเสร็จ
ด้านการขออนุญาตก่อสร้างและตัดแปลงอาคาร												
เพื่อให้การปฏิบัติงานในด้าน การขออนุญาต ก่อสร้างและ ตัดแปลงอาคาร ต่างๆ ในเขตพื้นที่ ตำบลบึงสำโรง ดำเนินการถูกต้อง ตามระเบียบว่าด้วย การควบคุมอาคาร พ.ศ.2522	1.ผู้ขออนุญาตเตรียม เอกสารมาขอรับ บริการไม่ ครบถ้วน 2.ผู้ขออนุญาตไม่ ทำตามแบบ แพลนที่ยื่นขอ อนุญาตไว้ 3.ข้าราชการมีไม่ เพียงพอ	การขอ อนุญาต ปลูกสร้าง	1.มีคำสั่งแบ่งงาน 2.จัดทำแผ่นพับ เกี่ยวกับการขอ อนุญาตก่อสร้าง 3.ประชาสัมพันธ์ ตามสื่อต่างๆ เช่น หอกระจายข่าว Facebook เว็บไซต์ ของ หน่วยงาน	ด้านการ ดำเนินงาน (0)	√	√	4	3	12 สูง	ควบคุม ลด	1.จัดทำคู่มือ แผ่นพับ เกี่ยวกับการขออนุญาต ก่อสร้างตัดแปลง ต่อเติมอาคาร แจกผู้มาติดต่อ 2.ประชาสัมพันธ์ ตามสื่อต่าง เช่น หอกระจายข่าว และปิดประกาศ ตามร้านค้าต่างๆ ในเขตตำบลบึง สำโรง 3. ประกาศรับ โอนพนักงาน เทศบาลตามสื่อ ประชาสัมพันธ์ ต่างๆ	กองช่าง ต.ค.63- ก.ย. 64

วัตถุประสงค์	ความเสี่ยงและ ปัจจัยเสี่ยง	กิจกรรม	การจัดการที่มีอยู่	ประเภท ความเสี่ยง	ความเสี่ยงเกิดจาก ปัจจัย	ระดับความเสี่ยง	กลยุทธ์ที่ใช้ จัดการรับ	แผนการจัดการ ความเสี่ยง	ผู้รับผิดชอบ และระยะเวลา
--------------	----------------------------	---------	--------------------	-------------------	--------------------------	-----------------	-------------------------	-------------------------	--------------------------

					ภายใน	ภายนอก	โอกาส	ผลกระทบ	ระดับความเสี่ยง	ความเสี่ยง		แล้วเสร็จ
ด้านการเงิน การบัญชีและพัสดุ												
1.ด้านการเงิน และบัญชีเพื่อให้สามารถจัดทำรายงานการเงินเป็นปัจจุบัน	การรายงานสถานะทางการเงินไม่ถูกต้องและไม่เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด	การรายงานสถานะการเงิน	กำกับดูแลการจัดทำรายงานการเงินและบัญชีให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน	ด้านการดำเนินงาน (๐)	√		3	3	9 ปานกลาง	ยอมรับ	-	ผอ.กองคลังฯ จพง.การเงิน
2.ด้านพัสดุ เพื่อให้การดำเนินการจัดหาพัสดุเป็นไปตามระเบียบฯและระยะเวลาการจัดหา	1.การจัดทำเอกสารพัสดุไปเรียบร้อย 2. การจัดทำสัญญาไม่รัดกุม	การจัดหาพัสดุ	1.หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิด 2. แต่งตั้งบุคคลอื่นช่วยปฏิบัติงานด้านพัสดุ	ด้านการดำเนินงาน (๐)	√		3	3	9 ปานกลาง	ยอมรับควบคุม	-	ผอ.กองคลังฯ จพง.พัสดุ

วัตถุประสงค์	ความเสี่ยงและ	กิจกรรม	การจัดการที่	ประเภท	ความเสี่ยงเกิดจาก	ระดับความเสี่ยง	กลยุทธ์ที่ใช้	แผนการจัดการ	ผู้รับผิดชอบ
--------------	---------------	---------	--------------	--------	-------------------	-----------------	---------------	--------------	--------------

	ปัจจัยเสี่ยง		มีอยู่	ความเสี่ยง	ปัจจัย			จัดการรับ ความเสี่ยง	ความเสี่ยง	และระยะเวลา แล้วเสร็จ		
					ภายใน	ภายนอก	โอกาส					
ด้านการควบคุมภายใน การตรวจสอบภายในและการบริหารจัดการความเสี่ยง												
1.เพื่อให้การควบคุมภายในมีความถูกต้องและเป็นไปตาม พรบ.วินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561	เจ้าหน้าที่ขาดความเข้าใจในการวางระบบการควบคุมภายในแบบใหม่	การควบคุมและการประเมินผลการควบคุมภายใน	แจ้งเจ้าหน้าที่ให้ศึกษาข้อมูลและเข้ารับการอบรม	ด้านการดำเนินงาน (๐)	√		3	3	9 ปานกลาง	ยอมรับลด	-	ทุกกอง
1.เพื่อให้การตรวจสอบภายในเป็นไปตาม พรบ.วินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561	ไม่มีเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน	การตรวจสอบภายใน	แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ให้รับผิดชอบในการตรวจสอบภายใน	ด้านการดำเนินงาน (๐)	√		3	3	9 ปานกลาง	ยอมรับลด	-	สำนักปลัด
1.เพื่อให้การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นไปตาม พรบ.วินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561	เจ้าหน้าที่ขาดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการความเสี่ยงภายในองค์กร	การบริหารจัดการความเสี่ยง	จัดส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับการอบรม	ด้านการดำเนินงาน (๐)	√		3	3	9 ปานกลาง	ยอมรับลด	-	สำนักปลัด

กิจกรรม	2563						2563+1						2563+2					
	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
1.ประชุมหารือเพื่อกำหนดแนวทางจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง ประจำปี		■												■				
2. กำหนดเป้าหมาย/วัตถุประสงค์ ระบุประเมิน จัดลำดับ และตอบสนองความเสี่ยงประจำปี		■	■											■	■			
3. จัดทำร่างแผนบริหารจัดการความเสี่ยงประจำปี			■												■			
4. คณะทำงานบริหารจัดการความเสี่ยงพิจารณาร่างแผนบริหารจัดการความเสี่ยง			■												■			
5. คณะกรรมการพิจารณาเห็นชอบแผนบริหารจัดการความเสี่ยง			■	■											■	■		
6. ติดตามผลการบริหารจัดการความเสี่ยงราย 6 เดือน									■						■			
7. รายงานผลการบริหารจัดการความเสี่ยงให้ผู้รับผิดชอบ/คณะทำงานทราบ									■						■			
8. ส่งรายงานผลการบริหารจัดการความเสี่ยงต่อนายกเทศมนตรี									■						■			
9. รายงานสรุปผลและทบทวนการบริหารจัดการความเสี่ยงประจำปี															■	■		

ภาคผนวก

๑. แบบรายงานการบริหารจัดการความเสี่ยงและการควบคุมภายใน
๒. สำเนาคำสั่งเทศบาลตำบลบึงสำโรง ที่ 432/๒๕๖3 ลงวันที่ 9 กันยายน ๒๕๖3 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการความเสี่ยง
๓. สำเนาหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการ ความเสี่ยง สำหรับหน่วยงานรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๒